Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг бош нашри

РУЗНОМА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. ◆ № 35 (20. 902) 1991 йил 19 февраль, сешанба ◆ Рўзнома йилига 256 марта чиқади. ◆ Баҳоси 8 тийин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари тўртинчи сессияси якунларига доир

ХАЛҚ ФАРОВОНЛИГИ — ОЛИЙ МАҚСАД

ЖУМҲУРИЯТ халқ депутатларининг навбатдан ташқари тўртинчи сессияси вақт нуқтаи-назаридан энг қисқа фурсатда якун топган анжуман бўлди. Кўрилган масалалар, кўтарилган муаммолар ва унинг ўзига хос ечимлари жиҳатидан эса парламент мажлиси салмоқли қадамлар ташлади. Жумҳурият қонунчилиги ва ижтимоий ҳаётимизнинг бир қатор янгича ечимлар билан бойигани ҳам шубҳасиздир. Мамлакатнинг ички ва ташқи сиёсатидаги мураккаб вазият Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов маърузасида ҳар тарафлама, чуқур таҳлил қилинди.

Жумҳуриятнинг иқтисодий аҳволи оғир, ечилмаётган муаммолар беҳад, халқларнинг турмуш даражаси пастлиги маълум. Айни пайтда ичимлик суви танқис, экология, Орол фожиаси қалбларни ўртамоқда, суғориладиган ерлар етишмайди, озиқ-овқат ва саноат маҳсулотларининг анчагина қисми ташқаридан олиб келинмоқда. Четга эса асосан хом ашё чиқарилмоқда, ишсиз юрган одамларнинг сони ортиб бормоқда, аҳвол мураккаблигича қолмоқда. Жумҳурият халқ хўжалиги минг-минг кўзга кўринмас ришталар билан Иттифоқ корхоналарига боғлаб ташланган. Уларни бирдан узиб ҳам бўлмайди ва бу оқилона йўл ҳам эмасдир. Мана шуларни ҳисобга олганда жумҳурият учун ҳар жиҳатдан Иттифоқ таркибида сиёсат олиб боришни тақозо этади, албатта.

— **Лекин биз,** — деб таъкидлади Ислом Абдуғаниевич Каримов сессия минбаридан, — **ортиқча марказлаштирилган, буйруқбозликка асосланадиган, эскирган қоидалар бўйича иш юритадиган Иттифоқ таркибига киришга рози бўлмаганмиз ва мутлақо рози бўлмаймиз ҳам. Федерация таркибига кирадиган тақдирда ўз мустақиллигига эга бўлган давлат сифатидагина шартномага имзо чекишимиз мумкин... Бизнинг асосий талабимиз мулкчилик тўғрисида. Ўзини мустақил деб билган давлат ўз ҳудудида бўлган барча ер ости-ю ер усти бойликларига, ишлаб чиқарувчи кучларига фақат ўзи ҳеч сўзсиз эгалик қилмоғи керак.**

Шунингдек, Ўзбекистон Президенти, жумҳурият ўз бойликларидан фойдаланишда ҳам эркин бўлиши, хорижий мамлакатлар билан сиёсий, иқтисодий алоқалар боғлашда ҳам ўз сиёсатини ўзи белгилаши лозимлигини уқтириб ўтди. Марказга ихтиёрий қолдириладиган масалалар нималардан иборат бўлиши мумкин? Мудофаа, космос, ядро соҳалари, алоқа воситалари, темир йўл, ҳаво флоти марказ тасарруфида бўлиши мақсадга мувофиқдир. Марказ билан муносабатларни аниқлашда, унга бериладиган ҳуқуқлар ва унинг зиммасидаги вазифаларни белгилашда жумҳурият ўз ихтиёрини қўлдан чиқармаслиги муҳимлиги таъкидланди. Булар ҳаммаси халқ фаровонлигини таъминлашнинг асосий шартлари, албатта.

Биз қандай Иттифоқ тарафдоримиз? Шу мақсадда бу йил 17 мартда ўтказиладиган Бутуниттифоқ референдуми кўпгина жумбоқларни ечиб бериши турган гап. Бироқ референдум йўлига ғов ташлашни ният қилганлар янглишадилар, унда қатнашиш — бизнинг конституцион бурчимиз ва ҳуқуқимиздир. Бу борада сессия минбаридан янграган сўзлар Қозоғистон ССР парламентининг шу йил 11 февралда қабул қилган Мурожаатномасини қўллаб-қувватлаган муносиб акс-садо бўлди. Маълумки, Қозоғистон ССР Олий Кенгаши ССР Иттифоқидаги барча республикаларнинг Олий Кенгашларини «сиёсий донишмандлик, сабр-бардош ва узоқни кўра билиш намуналарини кўрсатишга, яқинлашиб келаётган фожиа — буюк Иттифоқ давлатимизнинг парчаланиб кетишига йўл қўймаслик учун қўлдан келган барча ишни қилишга» даъват этади.

Жумҳуриятда юз берган иқтисодий вазият ҳам сессия иштирокчиларини бефарқ қолдиргани йўқ. Нарх-навони тартибга солиш қоидалари ҳамда жумҳуриятнинг 1991 йилги давлат бюджетининг муҳокамаси кун тартибининг марказида бўлди. Бу бежиз эмас албатта, жумҳурият Президенти аппарати, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Олий Кенгаши ва ҳукумати сўнгги ойларда нарх-наво сиёсати билан боғлиқ кўпдан-кўп хатлар, телеграммалар олди. Бундай савол билан мурожаат қилган мактублар «Совет Ўзбекистони» рўзномаси почтасида ҳам талайгина. Бу мактубларда аҳолининг ва меҳнат жамоаларининг ҳақли талаб ва истаклари мужассамлашган дейиш мумкин. Уларда бозор муносабатларига ўтиш билан ижтимоий адолат масалалари кўндаланг қўйилган. Айни пайтда янгича шароитда чакана нархлар масаласини барвақт ва оқилона ҳал этиш талаб этилади. Нарх-наво сиёсати бозор иқтисодиёти шароитида адолат мезонига айланиши керак. Акс ҳолда ишлаб чиқариш муқаррар таназзулга учрайди ва барбод бўлади.

Худди ана шундай шароитда марказ 1990 йилнинг 1 июлидан бошлаб ғаллага, 15 октябридан гўштга, 1991 йилнинг январидан бошлаб саноатда улгуржи нархларни уларга мувофиқлаштирмаган ҳолда ошириш ҳақида, кўпчилик озиқ-овқат ва эҳтиёж катта бўлган ноозиқ-овқат молларига чакана нархларни кўтариш тўғрисидаги қарорларини кучга киритгани ҳам маълум. Жумҳурият ноилож нарх-наво «жанги»га рўбару келиб турибди. Нарх-наво соҳасида мисли кўрилмаган танг аҳвол вужудга келди. Давлат нархида 2 сўмдан сотилаётган гўшт давлатнинг ўзига қарийб беш баравар қимматга тушаётганини ҳамма ҳам билармикан? Ун ва сут маҳсулотлари ҳам мана шу зайлда «сакраб» кетди. Биз сариёғ деб юритадиган 3 сўм 45 тийинлик мол ёғи давлатга эндиликда 13 сўм 30 тийинга тушмоқда.

Хўш, чакана нархларни ислоҳ қилиш зарурми-йўқми? Эҳтимол нархи оширилган маҳсулотлардан юз ўгирганимиз маъқулдир? Балки айрим маҳсулот турларини ўзимизда етиштирилган арзон турлари билан қоплай оламиз? Бунинг учун аввало жумҳуриятдаги ҳақиқий аҳволдан хабардор бўлишимиз керак. Халқни озиқ-овқатсиз қолдириб бўлмайди. Саноат моллари танқислиги эса амалдаги нархнинг баттар қимматроқ бўлишига олиб келади. Қолаверса, бир жумҳуриятда сунъий арзончилик яратиб ҳам бўлмайди. Нарх-навонинг асосий принципларини мана шу талаб ва эҳтиёжлар асосида қайта кўриб чиқиш зарурати туғилгани бежиз эмас. Лекин иқтисодиётдаги ҳар қанча оғир ва мураккаб шароитга қарамай, жумҳурият раҳбарияти амалдаги давлат нархларини сақлаб қолиш мумкин бўлган моллар рўйхатини белгилаб чиқди. Меҳнат жамоалари ўртасида нисбатан барқарорликни сақлаб туриш ва нарх-наводаги номувофиқликни бартараф этиш учун жумҳурият бюджетидан шу йилнинг январь ойида 800 миллион сўм дотация тўлашга тўғри келди. Бу эса йилига қарийб 10 миллиард сўм қўшимча маблағ ажратишни тақозо этади.

Янги чакана нархларни жорий этиш учун жумҳуриятнинг миллий нуфус хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда компенсация беришнинг ишончли дастурини ишлаб чиқиш ва йўлга қўйиш — сессия кун тартибининг марказида бўлди. **«...Бизнинг биринчи ва асосий шартимиз шундан иборатки, Ўзбекистонда ишлаб чиқариладиган озиқ-овқат ва бошқа молларнинг, озиқ-овқат маҳсулотларининг ва бошқа кундалик зарур молларнинг нархини оширишни белгилашдан олдин нарх-наво оширилиши муносабати билан компенсация тўлаш манбаларини белгилаб олиш керак,** — деб қатъий таъкидлади жумҳурият Вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов сессияда қилган ўз маърузасида. — **Ана шу воситани белгиламай туриб Президент ҳам, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши ҳам, республика ҳукумати ҳам нарх-навонинг оширилишига рози бўлолмайдилар».**

Жумҳурият компенсацияси нималарда намоён бўлади? Янги чакана нархларнинг жорий этилиши муносабати билан аҳолига компенсация бериш икки йўналиш бўйича олиб борилади: булар меҳнаткашларнинг кам иш ҳақи оладиган тоифаси даромадларини ва озиқ-овқат маҳсулотлари ҳамда кундалик эҳтиёж товарларининг қимматлашуви сабабли барча аҳолига абсалют компенсация беришни назарда тутади. Корхоналардан ва ташкилотлардан фойда солиғи ставкасини 48 фоиздан 38 фоизга камайтирилишига катта умид боғланмоқда. Шундан 20 фоизи жумҳурият фондига ўтказилади. Бу бевосита ишловчиларнинг иш ҳақини ошириш имконини беради. Жумҳурият ўз мустақиллик позицияларидан келиб чиқиб, у ёки бу соҳада компенсация тўловларини жорий этиш тартибларини мустақил белгилайди. Бу амалда нимани англатади? Масалан, мамлакат миқёсида ноннинг нархи уч баравар оширилишига қарамай, бизнинг жумҳуриятимизда нон, ун ва макарон маҳсулотларининг нархи ошмайди! Ҳукумат раҳбари сессия минбаридан туриб бунга яна бир бор кафолат берди!

Аҳоли тоифаларининг компенсация билан таъминланиш даражаси қандай бўлади? Жумладан, 5 млн. 61 минг — ишчи, хизматчи ва иш билан банд бўлганларнинг бошқа тоифалари; 2 млн. 400 минг — қишлоқ хўжалигида банд бўлган колхозчилар, ишчилар, совхозларнинг хизматчилари; 4 млн. 510 минг — 6 ёшгача бўлган болалар; 4 млн. 736 минг — умумий таълим мактабларининг ўқувчилари, барча турдаги интернатлар билан бирга; 360 минг — олий ўқув юртларининг кундузги ўқийдиган талабалари, техникумларнинг ўқувчилари; 58 минг — ҳунар-техника билим юртларининг кундузги ўқувчилари; 800 минг — уйида болаларига қарайдиган аёллар компенсация тўловларидан баҳраманд бўладилар. Бир сўз билан айтганда, бу рақам 20 миллион кишини, яъни жумҳуриятнинг деярли барча табақасини қамраб олади.

Бюджетимизда ижтимоий-маданий тадбирларни маблағ билан таъминлаш ўтган йилдагидан бир ярим баробар ортиши кўзда тутилади. Халқ хўжалигини маблағ билан таъминлаш харажатлари эса 2,7 баравар ошади. Бу аввалги йиллар билан таққослаганда мисли кўрилмаган силжишдир. Ижтимоий-маданий соҳани маблағ билан қоплашга 9 миллиард сўм, ёки ўтган йилга таққослаганда 2,9 миллиард кўп маблағ сарфланади. Халқ хўжалигини маблағ билан таъминлаш ўтган йилдагига нисбатан қарийб беш марта кўп — 8,6 миллиард сўм ажратилди.

Табиийки, бундай катта харажатлар ўзига хос даромад манбаи билан мустаҳкамланмас экан, ҳар қандай мақсад ва режамиз ширин хаёллардан иборат бўлиб қолади. Шунинг учун ҳам бюджетнинг даромад қисмига бир қатор моддалар киритилди. Бу борада жумҳурият етказиб бераётган хом ашё ресурсларидан бизнинг ҳудудимиздан ташқарида ҳосил бўладиган соф даромадлар бир қисмининг қайтариб берилишидир. Жумҳурият раҳбарияти бу борадаги ижтимоий адолатни тиклаш учун озмунча куч-ғайрат сарфлагани йўқ. Бу ҳақдаги ҳаққоний талаблар Кремль минбаридан туриб ҳам бир неча бор кўндаланг қўйилди. Шахсан жумҳурият Президенти томонидан принципиал қўйилиши туфайли бу борадаги музлар эрий бошлади: жорий йилда худди шу ҳисобдан жумҳурият бюджетига 10,7 миллиард тушум белгиланди.

Маълумки, бундан ташқари, савдо солиғи, меҳнат ҳақи фондларидан 11 фоизли ажратмалар, 20 фоизли амортизация ажратмалари ва бошқа тадбирлар жорий қилинади. Умуман янги солиқлар ва даромадлар тартиби жумҳурият бюджетига 15,2 миллиард сўмдан зиёд маблағ тушишини таъминлайди. Фойдадан, оборотдан, транспорт воситалари эгаларидан олинадиган солиқлар 8,5 миллиард сўмни ташкил этади. Хуллас, жорий йилда Ўзбекистон ССРнинг 1991 йилги бюджети даромадлар бўйича 23 миллиард 700 миллион атрофида бўлади. Бироқ сарф-харажатлар 25 миллиард 582 миллион 325 минг сўм қилиб тасдиқланди. Орадаги тақчиллик қарийб икки миллиард сўмни ташкил этади!

Даромадга қараб буромад деган нақл бозор муносабатларига ўтиш даврида айниқса ҳаётийдир. «Ер солиғи тўғрисида»ги Ўзбекистон ССРнинг янги Қонун лойиҳаси такомилига етказиладиган бўлди. Ер солиғини жорий этишдан кўзда тутилган мақсад нима?

Маълумки, ердан фойдаланиш барча корхона ва муассасалар учун текин эди. Шундан келиб чиқиб айрим корхоналар, давлат идоралари ва ташкилотлар ернинг умрини бекор ўтказишда бас бойлашарди. Янги Қонун кучга кириши муносабати билан колхозлар ва совхозлар, корхона ва бошқа ташкилотлар ўз тасарруфида бўлган ер учун ҳақ тўлайдилар.

Ер солиғи, шубҳасиз, ерларнинг ҳамма турларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш имконини беради. Янги Қонун саноат корхоналари, қурилиш ташкилотларининг асоссиз равишда катта-катта ер майдонларини йиллаб самарасиз эгаллаб келишларига чек қўяди деган умиддамиз. Яна шу томони муҳимки, ер солиғининг жорий этилиши маҳаллий бюджетларни мустаҳкамлашга ёрдам беради. У маҳаллий ҳокимият идораларининг ерни асрашга, унинг мелиоратив ҳолатини яхшилашга, ер тузилишига ва, табиийки, қишлоқнинг ижтимоий тараққиётига кўпроқ эътибор берилишига замин яратади.

Ер солиғининг ибратли томонлари қаторида бирмунча саёз, пухта таҳлил қилинмаган ўринлари ҳам мавжудлигидан кўз юмиб бўлмайди. «Пичанзор ва яйлов ерлардан фойдаланганлик учун уларнинг маҳсулдорлигига қараб гектарига 1 сўмдан 3 сўмгача ҳақ белгилаб қўйиш мўлжалланади» деган банди мушоҳадага муҳтож кўринади. Ўзбекистон шароитида гектари 1 сўмга баҳоланадиган ерни тасаввур қилиш мумкинми? Бу ернинг қадрини ерга уриш бўлмайдими? Тўғри, бундай пичанзор ва яйловларни серунум ерлар билан таққослаб бўлмайди, ундан фойдаланиб турган хўжаликлар учун малол келиши мумкин. Бироқ, ерларнинг бундай беқадрлигидан фойдаланиб, уларнинг талон-торож қилинмаслигига кафолат борми? Бу нарх уларни абадий ташландиқ бўлишга маҳкум этмасмикан? Ҳар қандай шароитда ҳам 1 гектар ернинг баҳоси 1 сўм қилиб баҳоланиши, табиийки, мантиқсизликка олиб боради. Ерни бебаҳо бойлик деймиз. Унинг қадрсизланиши муайян хўжаликка иқтисодий енгиллик туғдириши мумкин, бироқ аслида ерга нисбатан эгасизликни кучайтиради.

Ер солиғи қишлоқ хўжалигини хонавайрон қилади дегувчи кишилар ҳам бор. Бироқ бу тоифа кишилар бу борадаги Қонуннинг табиатидан хабардор эмаслигини намоён қилишганини билишармикан? Ер солиғи аслида қишлоқ учун ишлашини наҳотки тушуниб етмасалар? Бу йил қишлоқ хўжалиги тармоқларидан олинадиган солиқ 700 миллион сўмни ташкил этгани ҳолда, уни ривожлантиришга 4,4 миллиард сўм миқдорда маблағ ажратилгани ҳам бунинг яққол далилидир.

Бюджетнинг ижтимоий-маданий тадбирларни маблағ билан таъминлаш банди ҳам бир қатор жумбоқларни ўз ичига олади. Афсуски, бу соҳага ажратилган маблағлардан фойдаланиш ҳам кўнгилдагидек деб бўлмайди. Узоққа бормайлик, жумҳурият пойтахти Тошкент марказида қурилаётган «Наврўз» байналмилал театри қурилиши 12 йилдан буён чўзилиб келаётгани ҳақида қанча гап-сўзлар бўлишига қарамай, бу йил ҳам уни маблағ билан таъминлаш айтарли бўлмаганлигини қандай баҳолаш мумкин? Бўлажак «Наврўз» театри томошабинлари яна қанча Наврўзларни интизор кутиб ўтказишар экан? Ёки аллақачон чала қурилишларнинг «оқсоқоли» бўлиб қолган Навоий номли кутубхона қачонгача шаҳар марказини ўзига хос «безаб» туришига ким жавоб беради? Қолаверса, Алишер Навоий юбилейи йилида унинг номи билан юритиладиган кутубхона қурилишида бурилиш ясаш тўйига муносиб тўёна бўлмасмиди?!

Тарихий обидаларни таъмирлаш ишида ҳам жиддий бурилиш бўлиши анча қийин кўринади. Маданий обидаларни таъмирлашга республика ҳукумати йилига 8 миллион сўм маблағ ажратмоқда. Ҳолбуки, биргина Бибихоним мадрасасини таъмирлашга 7 миллион сўм зарур. Жумҳурият ҳукуматининг тегишли маҳкамалари ҳузурида қадриятларни эъзозлаш ва улуғлаш юзасидан кўплаб йиғинлар бўлиб ўтди. Маърузалар даври тугаб, энди амалий ишга ўтиш пайти етмадимикан? Маданий қурилишлар суръатида бурилиш ясаш учун ваъзхонликнинг ўзи камлик қилиши сезиляпти.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари тўртинчи сессиясида кўрилган бошқа қатор муҳим масалалар ҳамда унда қабул қилинган энг асосий қонунлар ижтимоий адолат принциплари жиҳатидан Ўзкомпартиянинг XXII съезди қарорлари билан ҳамоҳанглигини кўрамиз. Халқнинг орзу-истакларини ифодалаш, бу борада ташаббускор бўлиш — партия бош штабининг ва унинг бошланғич ташкилотлари диққат марказида. Сессияда кўрилган кўпгина масалалар илк бор Ўзкомпартия съезди ва пленумлари минбарида, вилоят ва районларнинг партия анжуманларида ўз ифодасини топган эди. Жумҳурият халқ депутатларининг 90 фоиздан ортиғини коммунистлар ташкил этишини назарда тутсак, улар жамиятнинг чин маънодаги етакчи кучи эканлигини яна бир бор ҳис қиламиз. Хўш, улар билан ёнма-ён боришни истамаётган айрим тескари гуруҳлар жумҳурият истиқболи учун аслида қандай ҳисса қўшмоқдалар? Аксарият ҳолларда улар осойишталик ва барқарорликка раҳна солиш жазаваси билан банд бўлмоқдалар. Бу йўлда улар сиёсий, диний парокандалик ясашдан ҳам умидвор бўлишаётгани сир эмас. Бироқ булар барчаси пуч умидлар эканлигини ҳаёт кўрсатиб турибди.

Сессия руҳи мамлакатда ички ва ташқи вазият кескинлашиб, иқтисодий инқироз чуқурлашиб бораётган кезда жумҳуриятнинг барча соғлом кучлари халқ бахт-саодати ва жамият равнақи йўлида бирлашмоғини яна бир бор тасдиқлади. Халқ депутатларининг навбатдан ташқари ўтган тўртинчи сессияси ижтимоий адолат принципларини қарор топтириш, иқтисодий муаммоларни дадил ҳал этиш ва халқ фаровонлиги йўлида муҳим босқич бўлиб қолишига шубҳа йўқ.

---

*

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари тўртинчи сессиясида қабул қилинган қарорларни эълон қилмоқдамиз.

*

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгашининг
ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ РАМЗЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Мустақиллик тўғрисидаги Декларацияга амал қилиб, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши **қарор қилади:**

1. Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг иккинчи сессиясида тузилган Ўзбекистон ССР Конституцияси (Асосий Қонуни)нинг янги лойиҳасини тайёрловчи комиссияга Ўзбекистон ССРнинг янги Давлат байроғи, Герби ва Мадҳиясига доир таклифлар ҳамда улар тўғрисида низомлар тайёрлаш топширилсин. Комиссия республика жамоатчилиги ва депутатларининг фикрларига кенг таяниб иш кўрсин.

2. Байроқ, Герб ва Мадҳия тўғрисида тайёрланган таклифлар матбуотда эълон қилиниб, халқ муҳокамаси уюштирилсин.

Ўзбекистон ССР
Олий Кенгашининг Раиси **М. ИБРОҲИМОВ.**

Тошкент шаҳри,
1991 йил 15 февраль.

(Давоми иккинчи бетда).

ХАРИДОРГИР ИСТЕЪМОЛ БУЮМЛАРИ

— Истеъмол бозоридаги тақчиллик бизни ҳам ташвишга соляпти, — дейди «Ташсельмаш» заводи ишчиси Т. Авазов. — Шуни ҳисобга олиб, кейинги пайтда корхонамизда кундалик эҳтиёж учун зарур маҳсулотларни кўпроқ ишлаб чиқаришга ҳаракат қиляпмиз.

Дарҳақиқат Турғунжон ишлаётган алюмин қуйиш цехида халқ истеъмоли буюмлари тайёрлашга алоҳида эътибор бериляпти. Цех ишчилари бу борадаги режаларини 110-120 фоиз бажаришмоқда. Энг муҳими, улар ишлаб чиқараётган қозон, кўза ва бошқа турдаги маҳсулотлар харидорларга манзур бўляпти.

СУРАТДА: тажрибали ишчилар Т. Авазов ва Б. Камоловлар, улар сифатли маҳсулотлар тайёрлашда кўпчиликка ўрнак бўлишяпти.

Т. КАРИМОВ олган сурат.

Федерация Кенгашининг мажлиси

16 февраль куни СССР Президенти М. С. Горбачев раислигида Федерация Кенгашининг мажлиси бўлди. Унинг қатнашчилари аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш ва нарх белгилаш соҳасидаги сиёсат масалаларига доир битим лойиҳасига алоқадор масалаларни муҳокама қилдилар. Федерация Кенгаши мажлисида СССР Вазирлар Маҳкамасининг тузилиши ва таркиби тўғрисида ҳам таклифлар айтилди.

Федерация Кенгаши ишида СССР Олий Кенгашининг Раиси А. И. Лукьянов, Бош вазир В. С. Павлов, СССР Вазирлар Маҳкамасининг аъзолари қатнашдилар.

(ТАСС).

КПСС Марказий Комитетида кенгаш

16 февраль куни КПСС Марказий Комитетида Советларда коммунистларнинг иши тўғрисидаги масала юзасидан КПСС Марказий Комитети Пленумига тайёргарлик кўриш муносабати билан иттифоқдош жумҳуриятлар Компартиялари Марказий Комитетлари котибларининг кенгаши бўлди.

Кенгаш ишида КПСС Марказий Комитети Бош котибининг ўринбосари В. А. Ивашко, КПСС Марказий Комитетининг котиби В. А. Купцов қатнашдилар ва сўзга чиқдилар.

СЕССИЯ ИШ БОШЛАДИ

Вазият шундай бўлдики, мамлакатимиздаги ва дунёдаги воқеалар СССР халқ депутатларининг парламент таътилидан тўла-тўкис фойдаланишларига имкон бермади. СССР Олий Кенгашининг тўртинчи сессиясидан сўнг парламентнинг комитетлари ва комиссиялари ишни давом эттирди, унинг Раёсати беш марта мажлисга тўпланди. Буни изоҳлаб, ҳам ички, ҳам халқаро вазият шуни талаб қилди, дейиш мукин. Шунинг учун ҳам СССР Олий Кенгашининг 18 февраль куни Кремлда очилган бешинчи сессияси дастлабки соатларданоқ аниқ амалий тусда иш бошлади.

Иттифоқ Кенгаши билан Миллатлар Кенгашининг қўшма мажлисини СССР Олий Кенгашининг Раиси **А. И. Лукьянов** очди. Сессия ишида СССР Президенти М. С. Горбачев, шунингдек Вице-президент ва Бош вазир, бошқа раҳбар идораларнинг вакиллари қатнашмоқдалар.

Раислик қилувчи кириш нутқида парламентнинг бешинчи сессияси жўн ва осон бўлмаслигини айтиб ўтди. Депутатлар сессиялар орасидаги танаффус вақтида жойларга, ўз сайловчилари ҳузурига бориб, биз нақадар мураккаб, масъулиятли даврда яшаётганимизга яна бир бор ишонч ҳосил қилдилар. Жамият жуда катта қийинчиликларни бошидан кечирмоқда. Ижтимоий кескинлик сақланиб турибди, нарх-наво ошиб бормоқда, хўжалик алоқалари бузилган. Шу сабабли мамлакат, жамият турмушини барқарорлаштириш вазифаси кўндаланг бўлиб турибди. СССР халқ депутатларининг IV съезди, мамлакат парламенти қарорларига мувофиқ сўнгги вақтда қабул қилинган СССР Президентининг фармонлари, ҳукумат қарорлари шу вазифани бажаришга қаратилган. Улардан кўзда тутилган асосий мақсад — тангликни бартараф этиш, бозор муносабатларини қарор топтириш, иқтисодий алоқаларни тиклаш, пул системасини мустаҳкамлаш, бузғунчиликка, ҳуқуқ-тартиботнинг бузилишига қарши курашдан иборат.

А. И. Лукьянов сўнгра мамлакатнинг «оловли» нуқталарида аҳвол сўнгги вақтда яхшиланмаганини таъкидлади.

Янги Иттифоқ шартномасини тайёрлаш ишлари давом эттирилди ва, шуни айтиш кераки, бу иш сўнгги вақтда жадал ва самарали ўтмоқда, деб илова қилди А. И. Лукьянов. ССР Иттифоқини сақлаб қолиш ва янгилаш тўғрисида бўлажак умумхалқ референдуми жуда катта аҳамиятга эга бўлади. Бу хусусда ҳам кўпгина қийинчиликлар вужудга келмоқда ва биз сессия бошланишидаёқ референдумга тайёргарлик қандай бораётганлиги тўғрисидаги масалани ҳар томонлама кўриб чиқишимизга тўғри келадиганга ўхшайди, деб таъкидлади раислик қилувчи.

Халқаро вазият ҳам мураккаблигича қолмоқда, деб эслатди у. Бизнинг диққат-эътиборимиз ҳамон Форс кўрфазига қаратилган. Яқин Шарқдаги вазият тобора кўпроқ кескинлашмоқда. Бегуноҳ одамлар, граждан аҳоли ҳалок бўляпти. БМТ Хавфсизлик Кенгаши томонидан берилган мандатдан ташқарига чиқиш хавфи мавжуд.

Шундан сўнг депутатлар сессиянинг рўзномаси ва иш тартибини тасдиқлашга киришдилар.

(ТАСС).

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатидан

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсати Сирдарё вилоят 381-Димитров сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутати, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Экология ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш масалалари комитетининг котиби **Абдуғафур Абдуллаевич Алимов** узоқ давом этган оғир касалликдан сўнг 1991 йил 16 февраль куни вафот этганлигини чуқур қайғу билан маълум қилади.

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари тўртинчи сессияси

(Давоми. Боши биринчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

ЎРТОҚ А. А. ХОНАЗАРОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ ЎРМОН КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ ЭТИБ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Олий Кенгаши **қарор қилади:**

Ўртоқ Абдушукур Абдухалилович Хоназаров Ўзбекистон ССР давлат ўрмон комитетининг раиси этиб тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси
М. ИБРОҲИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1991 йил 15 февраль.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

ЎРТОҚ Т. ШОЁҚУБОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ГЕОЛОГИЯ ВА МИНЕРАЛ РЕСУРСЛАР ДАВЛАТ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ ЭТИБ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади:**

Ўртоқ Тўлқин Шоёқубов Ўзбекистон ССР геология ва минерал ресурслар давлат комитетининг раиси этиб тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси
М. ИБРОҲИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1991 йил 15 февраль.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

ЎРТОҚ Э. Ж. БОҚИБОЕВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ БАНКИ БОШҚАРУВИНИНГ РАИСИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади:**

Ўртоқ Э. Ж. Боқибоев Ўзбекистон ССР Давлат банки бошқарувининг раиси этиб тайинлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси
М. ИБРОҲИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1991 йил 15 февраль.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

ЎРТОҚ М. М. МАЛИКОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СУДИНИНГ РАИСИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади:**

Ўртоқ Муҳаммадбобир Мажидович Маликов ўз розилигига кўра бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Олий Судининг раиси вазифасидан озод этилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси
М. ИБРОҲИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1991 йил 15 февраль.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИ ПЛАН ВА БЮДЖЕТ-МОЛИЯ МАСАЛАЛАРИ ҲАМДА ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТ ВА МАҲАЛЛИЙ ЎЗИНИ ЎЗИ БОШҚАРИШ КОМИТЕТЛАРИНИНГ РАИСЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади:**

1. Бошқа ишга ўтиши муносабати билан:

Ўзбекистон ССР халқ депутатлари Эркин Жўраевич Боқибоев план ва бюджет-молия масалалари комитетининг раиси вазифасидан;

Абдуваҳоб Абдусаматович Йўлдошев иқтисодий ислоҳот ва маҳаллий ўзини ўзи бошқариш комитетининг раиси вазифасидан озод қилинсин.

2. Қуйидаги халқ депутатлари:

52-Ҳамза сайлов округидан халқ депутати Фазлиддин Насриддинович Нажмиддинов саноат, халқ истеъмоли моллари, аҳолига хизмат кўрсатиш ва савдо комитетининг аъзоси вазифасидан озод қилиниб, план ва бюджет-молия масалалари комитетининг раиси этиб;

280-Гагарин сайлов округидан халқ депутати Эркин Норматович Хўжаев иқтисодий ислоҳот ва маҳаллий ўзини ўзи бошқариш комитетининг раиси этиб сайлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси
М. ИБРОҲИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1991 йил 15 февраль.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ПРОКУРОРИНИНГ БИРИНЧИ ЎРИНБОСАРИ ВА ЎРИНБОСАРЛАРИНИ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади:**

Норпўлатов Нормейли Нортўраевич — Ўзбекистон ССР прокурорининг биринчи ўринбосари;

Донцов Владимир Васильевич — Ўзбекистон ССР прокурорининг ўринбосари;

Мирзаев Тоҳир Қамбарович — Ўзбекистон ССР прокурорининг ўринбосари;

Раҳимов Фахри Ҳайдарович — Ўзбекистон ССР прокурорининг ўринбосари этиб тайинлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси
М. ИБРОҲИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1991 йил 15 февраль.

«Ер солиғи тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонуни лойиҳаси ҳақида

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Аграр масалалар ва сув хўжалиги қўмитаси раиси

А. Х. ТОШКЕНБОЕВНИНГ МАЪРУЗАСИ

Депутат ўртоқлар!

1990 йил 20 июнда Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг иккинчи сессиясида «Ер тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонуни қабул қилинган эди. Бу Қонуннинг 16-моддаси ерга ҳақ тўлашни жорий этишни назарда тутади.

Ер солиғини жорий этиш Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг учинчи сессиясида 1990 йил 30 октябрда қабул қилинган «Ўзбекистон ССР бюджетини шакллантиришнинг асосий параметрлари тўғрисида»ги декларацияда ҳам кўзда тутилган.

Молиячилар, иқтисодчилар, аграрчилар, ер тузувчилар, вазирлик ва маҳкамаларнинг раҳбарларидан, бир қанча илмий-текшириш ташкилотлари ва ўқув юртларининг вакилларидан иборат мутахассисларнинг катта гуруҳи ярим йил давомида «Ер солиғи тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонунининг лойиҳасини ишлаб чиқдилар.

Бу лойиҳа вазирликлар, идораларда ҳар томонлама кўриб чиқилиб, сўнгра республика Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси томонидан Ўзбекистон ССР Олий Кенгашига тақдим этилди. У Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг План ва бюджет-молия масалалари ҳамда Аграр масалалар ва сув хўжалиги қўмиталарида бир неча марта муҳокама қилинди. Ижодий мунозаралар бўлиб ўтди, бу мунозараларда бир қанча қимматли таклифлар киритилди. Қўмиталар ишининг натижасида яратилган қонун лойиҳаси бугун сизнинг муҳокамангизга қўйилмоқда.

Шуни эслатиб ўтмоқчиманки, шу вақтга қадар ердан фойдаланганлик учун фақат аҳоли ҳақ тўлар эди, холос. «Ер солиғи тўғрисида»ги Қонун кучга киритилиши билан колхозлар, совхозлар, саноат ва бошқа корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, шунингдек фуқаролар ҳақ тўлашади.

Ер солиғини жорий этишдан мақсад нима, деган савол туғилади.

Шубҳасиз, ер солиғи ерларининг ҳамма турларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш имконини беради. Ҳеч кимга сир эмаски, кўпгина хўжалик раҳбарлари, шунингдек фуқаролар ҳам ерга хўжасизларча муносабатда бўлмоқдалар, унинг унумдорлигини ошириш чораларини кўрмаётирлар, ҳар гектар ернинг мумкин қадар кўп ҳосил беришига эришмаётирлар.

Биз кўпинча ер — табиат инъоми, у бизга бепул берилган деймиз. Лекин ҳаммамиз шуни яхши биламизки, ерларни ишга солиш, уларга сув чиқариш учун, замонавий сув хўжалиги системалари билан таъминлаш учун давлат ҳар йили миллион-миллион сўм сарфлайди.

Шу билан бирга бошқа бир нарсани ҳам биламиз. Хўжаликларда ўн минглаб гектар унумдор ерлардан турли баҳоналар билан фойдаланилмайди ва бунинг учун ҳеч ким жавобгар бўлмайди.

Ердан текин фойдаланиш кўпгина ер эгалари ва ердан фойдаланувчиларнинг масъулият ҳисси пасайиб кетишига олиб келди. Фақат суғориладиган ерларгагина эмас, балки яйловларга, пичанзорлар, ўрмонларга нисбатан ҳам ана шундай муносабатда бўлинмоқда.

Саноат, қурилиш ташкилотлари ерга қандай қараётганини бир кўринг. Улар қурилиш учун ҳеч бир асоссиз катта ер майдонларини олиб, йиллар давомида иш бошламайдиган, ерлар эса бўш қолиб кетадиган мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Ерни ишдан чиқариш, ер балансидан чиқариб ташлаш ҳоллари ҳам оз эмас. Шу сабабли бизнинг қўмиталаримиз ер учун ҳақ тўлаш, ер солиғи тўлаш хўжалик раҳбарларида, барча фуқароларда ерга авайлаб муносабатда бўлиш, ундан оқилона фойдаланиш, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш ҳиссасини тарбиялашига умид қилдилар.

Яна шу нарса ҳам жуда муҳимдирки, ер солиғининг жорий этилиши маҳаллий бюджетларни мустаҳкамлашга ёрдам беради. У маҳаллий ҳокимият идоралари ерни асрашга, ернинг мелиоратив ҳолатини яхшилашга, ер тузилишига ва, турган гапки, қишлоқнинг ижтимоий тараққиётига кўпроқ эътибор беришлари учун шароит яратади. Яъни ердан фойдаланиш учун олинадиган солиқ яна қишлоқ хўжалигининг эҳтиёжлари ва аҳолининг ижтимоий талабларини қондириш учун қайтариб берилади.

Қонун лойиҳасини қисқача таърифлаб беришга рухсат этгайсиз.

«Ер солиғи тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонуни лойиҳаси уч бўлимдан иборат бўлиб, ўн бир моддани ўз ичига олади. Ҳамма бўлимлар ва моддалар ҳақида бирма-бир тўхталиб ўтишга зарурат бўлмаса керак, чунки Қонун лойиҳаси халқ депутатларига олдиндан тарқатилган ва у сизларда бор.

Асосий моддалар ҳақида қисқача тўхталиб ўтаман.

Биринчидан, шуни таъкидламоқчиманки, ер солиғи аҳоли, давлат корхоналари ва ташкилотлари, колхозлар, совхозлар учун табақалаштирилган нормалар бўйича ҳисоблаб чиқилади. Унинг миқдорлари ерларнинг сифатини ва қаердалигини ҳисобга олган ҳолда аниқланади.

Қонун лойиҳасида солиқнинг фақат энг кўп миқдори билан энг кам миқдори белгилаб қўйилган холос. Ҳар бир хўжалик ёки корхона учун солиқларнинг миқдорини халқ депутатлари маҳаллий Советлари маҳаллий шароитларни ҳисобга олган ҳолда аниқ белгилайдилар.

Ер солиғини белгилаш чоғида ер кадастрининг маълумотлари, ерларнинг иқтисодий баҳолари, экинзорларнинг маҳсулдорлиги ҳисобга олинади. Ҳамма суғориладиган ерлар ва ер кадастри бўйича тупроқнинг бонитет баллари асосида 100 балли система негизида 5 даражага бўлинган. Шу сабабли Қонун лойиҳаси 3-моддасининг 2-бандида солиқ ставкалари тупроқнинг балларини ҳисобга олган ҳолда белгиланади.

Масалан, 20 баллдан кам баҳоланган камунум ерлар учун колхоз ва совхозлар гектарига 30 сўм, жуда серунум ерлар учун эса 80 баллдан юқори бўлса, —180 сўмгача тўлайдилар. Пичанзорлар ва яйлов ерлардан фойдаланганлик учун уларнинг маҳсулдорлигига қараб гектарига 1 сўмдан 3 сўмгача белгилаб қўйиш мўлжалланмоқда.

Саноат, қурилиш ва бошқа корхоналар ҳамда ташкилотлар учун солиқ ставкалари асосий фондларнинг мавжудлигида, территория инженерлик коммуникациялари: газ таъминоти, электр, иссиқлик, алоқа линиялари билан қанчалик таъминланганлигига, транспорт мавжудлигига қараб ҳисоблаб чиқилган. Бундай корхоналар учун ердан фойдаланганлик учун солиқлар қишлоқ хўжалик корхоналарига белгиланганидан кўра кўпроқ қилиб белгиланган.

Масалан, районга бўйсунувчи шаҳарларда ер солиғининг миқдори саноат корхоналари учун 3 минг сўмдан 10 минг сўмгача бўлади. Областга бўйсунувчи шаҳарларда — 5 минг сўмдан 30 минг сўмгача бўлади, Тошкент шаҳрида эса фойдаланилаётган бир гектар ер учун солиқ суммаси 10 минг сўмдан 50 минг сўмгача етади.

Қонунда аҳолидан олинадиган солиқни ҳисоблаб чиқариш учун алоҳида ёндошиш кўзда тутилади. Агар томорқа ери қишлоқ жойда бўлса, гектарнинг юздан бир қисми учун олинадиган ҳақ маҳаллий шароитларга қараб 2 сўмдан 3 сўмгача, шаҳарлар ва шаҳар посёлкаларида 2 сўмдан 8 сўмгача бўлади.

Шуни эслатиб ўтишим керакки, ҳозирги вақтда қишлоқ аҳолиси қишлоқ хўжалик солиғи, шаҳарларнинг аҳолиси эса иморат солиғи тўлашмоқда. «Ер солиғи тўғрисида»ги Қонун қабул қилингач, табиийки, бу солиқлар бекор қилинади. Натижада гражданлардан олинадиган янги солиқ суммаси аҳоли илгари тўлаб келган солиқ миқдоридан ошиб кетмайди.

Қонунда корхоналар ва ташкилотлар ер солиғини ҳар кварталда, гражданлар эса — йилда бир марта тўлаши назарда тутилади.

Қонун лойиҳасида гражданларнинг бир қанча тоифасини ер солиғини тўлашдан озод қилиш назарда тутилади. Улар орасида Улуғ Ватан уруши ногиронлари ва қатнашчилари, байналмилал бурчини бажарган кишилар, I ва II гуруҳ ногиронлари, кўп болалилар, боқувчисидан ажралиб қолган шахслар, болаликдан ногиронлар бор.

Бундан ташқари табиатни муҳофаза қилувчи ташкилотларни, соғлиқни сақлаш, маданият, таълим муассасаларини, бюджетдан таъминланадиган бошқа ташкилотларни, шунингдек спорт иншоотларини, ҳар хил ҳайрия фондларини ва баъзи бир бошқа ташкилотларни солиқ тўлашдан озод қилиш кўзда тутилган.

Қонунда барча солиқ тўловчилар ва солиқ ундирувчи идораларнинг солиқни ўз вақтида тўлаш ва йиғиш учун қаттиқ жавобгарлигини назарда тутувчи моддалар бор. Солиқни нотўғри ҳисоблаб чиқариш, уни ўз вақтида тўламаслик солиқ тўловчиларнинг моддий жавобгар бўлишига олиб келади. Ўз навбатида солиқ ундирувчи идоралар ҳам солиқ тўловларини ҳисоблаб чиқариш ва олиш юзасидан белгилаб қўйилган тартибга қатъий риоя этишлари керак.

План ва бюджет-молия масалалари комитети ҳамда Аграр масалалар ва сув хўжалиги комитети аъзоларининг фикрича, «Ер солиғи тўғрисида»ги Қонун лойиҳасида республикамизнинг хусусиятлари, бозор иқтисодиётига ўтиш даври шароитлари етарли даражада ҳисобга олинган.

Қўмиталар «Ер солиғи тўғрисида»ги Қонун лойиҳасини киритар эканлар, халқ депутатлари уни қўллаб-қувватлайдилар, деб умид қиладилар. Билдирилган таклиф ва қўшимчалар яхшилаб ўрганиб чиқилади ва Қонуннинг узил-кесил таҳририда ҳисобга олинади.

СССР ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ МАЖЛИСИ

● СССР Вазирлар Маҳкамаси 15 февраль куни темир йўл ва денгиз транспортидаги ишларнинг аҳволини кўриб чиқди ҳамда уларнинг барқарор ишлашини таъминлашга оид тадбирларни белгилади.

Мажлис қатнашчилари — СССР Темир йўллар вазирлиги ва СССР Денгиз флоти вазирлигининг, бошқа бир қанча вазирликлар ва идораларнинг, темир йўлларнинг, денгиз пароходчилиги ва портлари, саноат корхоналарининг раҳбарлари ана шу тармоқларда вужудга келган кескин аҳвол сабабларини таҳлил қилишга, ундан чиқиш, 1991 йилда ва ундан кейинги йилларда транспортнинг ишончли фаолиятини таъминлаш йўлларини қидириб топишга эътиборни қаратдилар.

Муҳокама чоғида темир йўл ва денгиз транспортининг бир маромда ишлаши халқ хўжалигининг, ҳар бир республика ва умуман ССР Иттифоқи иқтисодиёти барча тармоқлари учун, бутун совет халқи учун ғоят муҳим аҳамиятга эга эканлиги таъкидланди.

Кейинги йилларда транспорт йўловчилар ташишга, энг муҳим халқ хўжалиги маҳсулотларини, экспорт-импорт юкларини етказиб беришга бўлган эҳтиёжни етарли даражада қондирмаяпти, кўпгина нотиқларнинг таъкидлашича, амалда имкониятлар даражасида ишламоқда. Бу айниқса темир йўл транспортига тааллуқлидир. Йўловчиларга хизмат кўрсатиш ҳам паст даражада эканлиги айтиб ўтилди.

Ишлаб чиқариш тармоғи ана шу энг муҳим соҳасининг моддий-техникавий базасини ривожлантиришга етарли эътибор берилмаётганлиги ҳам сезилмоқда. Моддий-техникавий таъминотнинг беқарорлиги, локомотивлар, вагонлар, денгиз кемалари, ускуналар, металл прокати, ёғоч-тахта ва бошқа материаллар етказиб беришдаги узулишлар туфайли жиддий қийинчиликлар юзага келмоқда

Шпаллар етказиб бериш кескин камайганлиги катта ташвиш уйғотмоқда, бу эса темир йўлларда авариялар кўпайишига ва қатнов тўхтаб қолишига олиб келиши мумкин. Флотни янгилашнинг суст суръатлари унинг эскиришига олиб келмоқда. Порт хўжалиги секинлик билан ривожланмоқда. Мавжуд ишлаб чиқариш имкониятидан яхши фойдаланилмаётганлиги, технология ва меҳнат интизоми сезиларли даражада пасайиб бораётганлиги транспорт ишига салбий таъсир кўрсатмоқда. Кўпгина портларда экспорт ва импорт юкларни сақлаш, уларни жойлаштириш ва ташишда зарур тартиб йўлга қўйилмаган. Темир йўл ва денгиз транспорти корхоналарининг баҳамжиҳат ишлашининг, уларнинг ташқи иқтисодий ташкилотлар билан муносабатларининг самарали системаси ишлаб чиқилмаган.

Бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида ходимлар ва уларнинг оилаларини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш соҳасидаги ўткир бўлиб турган масалаларга катта эътибор берилди. Шу йилнинг январь-февраль ойларида ишлаб чиқариш қисқарганлиги туфайли кўпгина темир йўлларда юк ташиш анча камайганлиги натижасида бу муаммолар янада кескинлашди. Шу муносабат билан Москва, Октябрь, Донецк, Белоруссия темир йўллари оғир аҳволда қолди. Шунинг натижасида меҳнат жамоаларида ижтимоий кескинлик вужудга келиб, кадрлар қўнимсизлиги кўпаймоқда.

Миллатлараро можароларнинг салбий оқибатлари, темир йўл ҳамда денгиз транспортини жумҳуриятлар ва минтақаларга бўлиб юборишга уринишлар тўғрисида ташвиш билан гапирилди. Темир йўллар, пароходчилик ва портларнинг бошлиқлари мамлакатнинг ягона транспорт тармоғини сақлаб қолиш, ана шу тармоқларга ССР Иттифоқи миқёсида марказлаштирилган тарзда раҳбарлик қилиш, айни пайтда корхоналар ва бирлашмалар мустақиллигини кенгайтириш, иттифоқ вазирликларининг ваколатларини, уларнинг жумҳурият ва маҳаллий ҳокимият идоралари билан муносабатларини ўзгартириш зарурлигини айтдилар.

СССР Бош вазири В. С. Павлов муҳокамани якунлаб, ҳозирги мураккаб шароитда мавжуд моддий-техника ва молиявий ресурсларни асосан транспортнинг барқарор ишлашига тўсқинлик қилаётган танг жойлардаги нуқсонларни жадал тугатишга сафарбар этиб, уларни гуруҳларга ажратиш, айниқса, муҳимлигини айтди. Бунда гап, энг аввало, темир йўлни ва вагонларни ремонт қилиш ҳамда реконструкциялаш тўғрисида бормоқда. Мамлакат ҳукумати ўтган йили тасдиқлаган СССР темир йўлларини техникавий жиҳатдан қайта жиҳозлаш ва такомиллаштириш дастурида белгиланган топшириқларни рўёбга чиқариш юзасидан 1991 йилга мўлжалланган тадбирлар белгиланди.

Мудофаа комплексини конверсиялаш чоғида унинг темир йўл транспортини техникавий жиҳатдан қайта жиҳозлашга қўшадиган ҳиссасини кўпайтириш, мамлакатимиз кемасозлик корхоналарида замонавий юк ва пассажир кемаларини қўшимча равишда қуриш имкониятларини қидириб топиш учун ана шу мудофаа комплекси имкониятидан янада тўлароқ фойдаланиш зарур деб топилди.

Марказий иқтисодий идораларга СССР Темир йўллар вазирлиги ва СССР Денгиз флоти вазирлиги билан биргаликда меҳнатга ҳақ тўлашни такомиллаштиришга, транспорт комплексининг молиявий ва ижтимоий муаммоларини ҳал этишга оид таклифлар тайёрлаш вазифаси топширилди.

СССР Президенти М. С. Горбачев мажлис қатнашчилари — темир йўл транспорти ходимлари билан учрашди. Тармоқнинг иқтисодий ва ижтимоий масалалари хусусида батафсил фикрлашиб олинди.

(ТАСС).

КПСС Марказий Комитети Котибиятининг мажлисидан

КПСС Марказий Комитети Котибиятининг КПСС Марказий Комитети Бош котиби ўринбосари В. А. Ивашко раислигида бўлиб ўтган навбатдаги мажлисида мамлакатимиз турмушидаги энг ўткир муаммолар ҳақида фикрлашиб олинди. Республикалардаги можаролар ва қарама-қаршиликлар, ўзларини демократия таянчи деб дабдаба билан эълон қилган кучлар томонидан инсон ҳуқуқлари қўпол бузилаётганлиги, озиқ-овқат бозоридаги кескинлик кучайиб бораётганлиги муҳокама қилинди.

Масалан, Цхинвалида осетин халқини жазолаш учун озиқ-овқат ва ёнилғи элтиб бериш тўхтатиб қўйилган, электр ва иссиқлик таъминоти узилган, касалхоналардаги ва қариялар уйларидаги одамлар совуқ қотиб ўлаётган экан, ҳозир инсон ҳуқуқларини ҳурмат қилиш ҳақида қандай қилиб гапириб бўлади? — деб таъкидлади В. А. Ивашко. Гўё мана шуларни амалга ошираётганлар, грузин халқи номидан шундай қилаяпмиз, деган даъвони айтмоқдалар, гўё халқнинг ўзи шундай қарор қилди, демоқдалар. Ёки Литва парламентида тўқилаётган ва инсон ҳуқуқларини қўпол бузадиган қонунларни олиб кўрайлик. Бу қонунларнинг кўпи демократия ва инсонпарварлик ғояларига ҳақиқатан ҳам садоқатли бўлган кишиларни ранжитиши ва ларзага солиши мумкин.

Сўзга чиққан нотиқлар мана шу ҳамма масалалар хусусидаги ҳақиқатни оммавий ахборот воситалари ва бевосита мулоқот орқали совет ва жаҳон жамоатчилигига кенгроқ ва фаолроқ етказиб бериш, куни кеча халойиқ кўз ўнгида ҳуқуқ ҳимоячиси ва демократия жарчиси сифатида намоён бўлишга хиралик билан уринган кимсаларнинг ҳақиқий башарасини кўрсатиш кераклигини айтдилар. Ўзгача фикрни бостириш соҳасида кўп «ютуқ»ларга эришган бир қанча Советларнинг сохта демократ ишбошилари озгина бўлсада ишни йўлга қўйишнинг, амалий фаолиятни ташкил этишнинг уддасидан чиқа олмаганликлари ҳақида ҳам гапирилди. Бу ҳолат аҳолини озиқ-овқат билан таъминлашда айниқса яққол кўринаяпти, чоғи. Бу соҳада жуда таҳликали танглик вужудга келди.

Шу муносабат билан Котибият коммунистларнинг бутун диққат-эътиборини вазият баттар ёмонлашувига йўл қўймасликка, СССР Президентининг мамлакатдаги озиқ-овқат таъминотини барқарорлаштиришга доир дастурини бажаришга қаратиши лозим бўлган чора-тадбирларни муҳокама қилди. Қиш фаслида чорвачилик маҳсулотлари етиштириш соҳасидаги имкониятлардан иложи борича яхшироқ фойдаланиш ва кўкламги ишларга ўз вақтида тайёргарлик кўриш соҳасида партия комитетларининг ишини кучайтириш масаласи кўриб чиқилди.

ОЗИҚ-ОВҚАТ МУАММОСИ — ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА

Шу масала юзасидан КПСС Марказий Комитети Деҳқончилик сиёсати бўлимининг ахбороти ва хатида бундай дейилган: партиявий таъсир бўшашмаган республикаларда, ўлкаларда ва вилоятларда, меҳнат жамоаларида партия комитетларининг бошқа жамоат ташкилотлари билан ўзаро муносабатлари амалий асосга қурилмоқда, озиқ-овқат ресурслари тобора кўпайиб бормоқда. Сиёсий эҳтирослар жунбушга келаётган минтақаларда эса, аксинча, чорвачилик маҳсулоти етиштириш ва харид қилиш айниқса камайиб бормоқда, бузғунчи кучларнинг ижтимоий турмушга таъсири кучаймоқда.

КПСС Марказий Комитетига жойлардан келаётган кўпдан-кўп хатларда ва оғзаки мурожаатларда омихта ем ниҳоятда етишмаётганлиги сабабли йирик чорвачилик комплексларида ва паррандачилик фабрикаларида мушкул аҳвол вужудга келганлиги маълум қилинаётганлиги қайд этилди. Мамлакатда кейинги вақтларда чорва туёғи ва паррандалар, айниқса, сигирлар тобора камайиб бораётганлиги, бу эса гўшт ресурсларини кўпайтириш негизига узоқ йилларгача путур етказиши катта ташвиш уйғотмоқда.

Колхоз ва совхозларнинг моддий-техникавий таъминоти кескин ёмонлашди, қишлоқ хўжалигига техника, ўғит, пестицид, ўсимликларни ҳимоя қилиш воситалари, ёнилғи ажратиш соҳасидаги кескинлик пасаймаяпти. Қишлоқ жойларда моллар сира етишмаётганлиги сезилиб турибди.

Мажлисга таклиф этилган коммунистлар — СССР режа комитети раисининг биринчи ўринбосари Б. М. Володин, мамлакат Вазирлар Кенгаши Озиқ-овқат ва харид давлат комиссияси раисининг биринчи ўринбосари В. И. Черноиванов, автомобиль ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги вазири Н. А. Пугин неча ўн йиллар давомида таркиб топиб келган алоқаларнинг бузилиши, мол етказиб бериш интизоми ва шартномавий мажбуриятларни бажариш учун масъулият кескин пасайиб кетганлиги озиқ-овқат таъминоти соҳасидаги аҳволга асоратли таъсир қилганлиги ҳақида гапирдилар.

Дабдабали равишда берилган, бироқ бажарилмай қолган ваъдалар ва мажбуриятлар деҳқонларнинг ишончига путур етказганлиги эса табиий равишда таҳликали оқибатларга олиб келди, деб таъкидлади КПСС Марказий Комитетининг котиби Е. С. Строев. 1990 йилги ҳосил учун ваъда қилинган имтиёзларнинг маълум тарихини эсга олиш кифоя, бу ваъда алдамчилик бўлиб чиқди. Қишлоққа ваъда қилинган машиналар, цемент, ёғоч ва бошқа кўп нарсалар берилмади. КПСС Марказий Комитетининг котиби А. Н. Гиренко озиқ-овқат танглигининг миллатлараро жиҳатларини таъкидлаб, ўз жойларидан кетишга мажбур бўлган қочоқлар, қўлига қурол олган жангарилар, қамалга учраган ходимлар — мана шуларнинг ҳаммаси ижтимоий ишлаб чиқаришдан, хусусан озиқ-овқат ишлаб чиқаришидан чалғитилган кишилар эканини уқтириб ўтди. Уларни табиий турмушга қайтариш — муҳокама этилаётган муаммонинг ўткирлигини камайтириш демакдир.

Котибият мажлисида партия ташкилотларига хат юбориб, бу йил озиқ-овқат таъминотини яхшилашга қаратилган чора-тадбирларни қўллаб-қувватлашга, халқ депутатлари Советларидаги, қишлоқ хўжалик идораларидаги, колхоз ва совхозлардаги коммунистларнинг вазифаларини белгилаб қўйишга қарор қилинди. Ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, деҳқончилик соҳасида кўп поғонали иқтисодиётни шакллантириш, ер ислоҳотини ўтказиш, ерда меҳнат қилишни хоҳлайдиган ва унумли меҳнат қила оладиган кишиларга ер бериш — партия ташкилотлари куч-ғайратларининг аниқ мақсадларидир.

КПСС Марказий Комитетининг Котибияти кадрлар масалаларини кўриб чиқди. РСФСР Компартияси Марказий Комитетининг В. А. Захаровни Владимир вилоят партия комитетининг, В. С. Романовни Куйбишев вилоят партия комитетининг биринчи котиблари этиб тасдиқлаш тўғрисидаги таклифлари, шунингдек Украина Компартияси Марказий Комитетининг И. М. Лазоркони Волин вилоят партия комитетининг, В. И. Луценкони Ровно вилоят партия комитетининг, В. И. Матвеевни Николаев вилоят партия комитетининг биринчи котиблари этиб тасдиқлаш тўғрисидаги таклифлари қўллаб-қувватланди.

КПСС Марказий Комитетининг Матбуот маркази.

ТАШҚИ ИШЛАР ВАЗИРЛАРИНИНГ УЧРАШУВИ

● 15 февраль куни Москвада СССР ташқи ишлар вазири, Иттифоқдош жумҳуриятлар ташқи ишлар вазирлари, улар вакилларининг учрашуви бўлди.

Учрашув қатнашчилари СССР ва иттифоқдош республикалар ташқи ишлар вазирларининг кенгашини тузиш тўғрисида келишиб олдилар. Кенгаш Совет Иттифоқи ташқи сиёсий фаолиятини ишлаб чиқишда, уни амалга оширишда ва мувофиқлаштиришда биргаликда қатнашиш омилларини, халқаро муаммоларни аниқ-равшан муҳокама қилишни, ташкилий ҳамда юзага келадиган бошқа масалалар юзасидан қарорлар излаб топишни ўз олдига мақсад қилиб қўяди. Кенгашни ташкил этишдан асосий мақсад Иттифоқ ва республикаларнинг ташқи сиёсий соҳадаги манфаатларини янада тўлароқ ва уйғунлашган ҳолда ҳисобга олиб, баҳамжиҳат ҳаракат қилишдан иборат.

Учрашувда ўзаро қизиқиш уйғотувчи бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди, кенгашнинг кейинги мажлисларида ана шу масалаларнинг муҳокамаси давом эттирилади.

Кенгашда А. А. Бессмертних, Г. М. Садихов (Озарбайжон), А. А. Мкртчян (Арманистон), П. К. Кравченко (Белоруссия), Г. М. Хоштария (Грузия), С. Ботиршоҳ ўғли (Қозоғистон), М. С. Имоналиев (Қирғизистон), Я. Петерс (Латвия), Н. Г. Осмокеску (Молдова), А. В. Козирев (РСФСР), Л. К. Қаюмов (Тожикистон), А. О. Қулиев (Туркманистон), С. О. Азимов (Ўзбекистон), А. М. Зленко (Украина), Э. И. Лийметц (Эстония) катнашдилар.

МУВОФИҚЛАШТИРУВЧИ ГУРУҲ ТУЗИЛМОҚДА

● Россия матбуот ва оммавий ахборот вазирлиги 16 февраль куни Москвада Белоруссия ССР, Қозоғистон ССР, РСФСР, Ўзбекистон ССР ва Украина ССР раҳбарларининг учрашуви бўлганлигини хабар қилди.

Учрашувда республикалар ўртасидаги иқтисодий битимлар ва шартномаларда кўзда тутилган асосий маҳсулот турлари, жумладан озиқ-овқат, халқ истеъмоли молларини ўзаро етказиб бериш юзасидан назорат системасини вужудга келтириш масалалари муҳокама қилинди.

Шу мақсадда Москвада ҳар бир республика масъул вакилларидан иборат доимий ишлайдиган гуруҳни тузиш ва унинг зиммасига назорат қилиш, мувофиқлаштириш, ўзаро шартномавий мажбуриятларни бажаришда корхоналарга ёрдам кўрсатишга доир вазифаларни юклашга қарор қилинди.

Маҳсулот етказиб бериш натижалари тўғрисида республика матбуотида ҳар ойда ахборот бериб бориш тўғрисида ҳам келишиб олинди.

Учрашувда В. С. Павлов СССР Федерацияси Кенгашининг мажлисида тақдим этган СССР Вазирлар Маҳкамасининг тузилиши ва таркиби лойиҳаси юзасидан фикрлашиб олинди. Ўзаро қизиқиш уйғотадиган бошқа масалалар ҳам муҳокама қилинди.

(ТАСС).

Яйловларни кезганда

КАСБИНИ АРДОҚЛАБ

Чорвадорлар ҳақида гап кетганда кўз-олдимда Баҳористон районидаги Ўзбекистон давлат наслчилик заводи қўйчивонлари гавдаланади. Узоқ йиллар давомида ота-боболари касбини ардоқлаб ҳалол ишлаб келаётган помуқликлар Ўртабулоқ, Илонли, Мирзо, Тахтақорача, Денгизкўл каби бепоён яйловларда қўй боқиб, ризқ-рўз яратмоқдалар.

Шундай кишилардан бири Ўзбекистон ССР халқ депутати Чўлимурод Берноев. Унинг кўксини безаб турган қатор орден ва медаллар кўп йиллик меҳнатидан далолат беради. От изини той босади, деганларидек, икки йилдирки, ўғли Ҳамробой ҳам ота изидан бориб, ҳалол меҳнат қиляпти. Чўпон таёғини ардоқлаб, яйловларда қўй ортидан елиб-югуряпти.

Айни пайтда отарда 650 бош совлиқ боқилмоқда. Қўйчивонлар кўкламда ҳар юз бош совлиқдан 115 тадан соғлом қўзи олиш ва асосий қисмини ўстиришга қолдиришни режалаштиришган. Бугунги ҳаракат эртанги баракат, дейди чўпонлар. Бунинг маъноси: қиш чилласидан моллар соғлом олиб чиқилса, қўзилатиш ҳам ёмон бўлмайди, тетик қўзилар туғилади.

— Ҳақиқий чўпон боқимидаги қўйларни қорми, ёмғирми, қатъи назар, вақти-вақти билан тунда ҳам, кунда ҳам далада яйратиб боқади, — дейди Чўлимурод. — Қайси қўй қанча кўп юргизилса, туёғи мустаҳкам бўлади, танаси яйрайди. Бундан ташқари суғоришнинг ҳам фойдаси катта. Бу йил қишловнинг бошланишида қўйлар чучук сувга ёлчимай бир қатор қийинчиликларга дуч келдик. Дардимизни ферма мудиримиз, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Нурмат оға Рустамов ва совхоз директори Ашурбой Хўжамовларга айтгандик. Барака топкурлар талабимизни ҳал этишди, кўмаклашишди.

Чўлимурод Берноевдек чорвачиликни юксалтириш ташвиши билан меҳнат қилаётган қўйчивонлар наслчилик заводида жуда кўп. Улар бугунги кунда яйловларда 41 минг бошдан кўпроқ қўй-қўзини парвариш қилмоқдалар. Иккинчи ва учинчи даражали Шуҳрат орденлари кавалери Тўймурод Нуриев 30 йилдан бери чўпонлик таёғини қўлдан қўймаяпти. Эгамберди Тошқулов, Жуманиёз Сафаров, Мирза Тошқуловлар каби чўпонлар ҳам қўй ортидан юриб тунларни бедор ўтказмоқдалар. Тўймурод ака шогирдларига устоз Исмоил Рамазоновнинг меҳнатсеварлик фазилати, касбни улуғлаши ҳақида тўлиб-тошиб сўзлайди.

— Чўпонлик касбини эгаллаганлар хор бўлмайди, — дейди у. — Мен ҳам чўпонлик туфайли ўз бахтини топган кишилардан бириман.

Эндиликда яйловларда оилавий чўпонлар ҳам қўй боқишмоқда. Улардан бири Оғаниёз ака Нековдир. У ҳам асли помуқлик. Бу ерга кўчиб келганига бор-йўғи бир йилдан ошди. Илгари Бухоро вилоятининг «Коровулбозор» совхозида ишлаб бой тажриба орттирган. Ўғиллари Султон ва Умидларнинг суяги ҳам яйловда қотмоқда. Улар эрта кўкламда 650 бош совлиқдан яна бир отар яратиш орзуси билан меҳнат қилишаётир.

Жамоа чорвачилигини ривожлантириш йўлида баракали тер тўкаётганлар сафида Файзи Ниёзов, Соат Вазиров, Шойли Андаев, Холлибобо Саидов, Фармон Чўлиев, Эгамберди Оллобердиев, Ихлос Кўчқоров сингари қўйчивонлар бор.

Хизмат тақозоси билан тез-тез чўпон-чўлиқлар ҳузурида бўлишга тўғри келади. Улар билан суҳбатлашганда кўпроқ ўзларига издошлар етишмаётганидан ташвишланиб гапиришади. Тўғри, чўпонлик касби енгил эмас. Ўзига хос оғирликлари бор. Зеро, заҳматларни енгган кишигина кўникма ҳосил қилади. Вақти келганда меҳнат самарасидан обрў топади.

— Очиғини айтганда, қўй боқишга бўйни ёр бермайдиган ёшлар ҳам учраяпти, — дейди наслчилик заводи директори Ашурбой Хўжамов. — Улар шаҳарга кетиб қолишади. Бор гап: илгари чўпонларга унчалик эътибор берилмасди, меҳнати қадрланмаган кунлар ҳам бўлган. Аммо ҳозир улар ардоқда деб ўйлайман. Чўпонлар иш ҳақини, мукофотини ўз вақтида олса, чўпонлик таёғини эъзозлаш учун яна нима керак, ахир?

Директорнинг гапларида жон бор. Аммо масаланинг иккинчи томони ҳақида ҳам фикр юритишга тўғри келади. Вилоят ва жумҳурият миқёсида ҳал этилиши лозим бўлган, чўпонлар турмуш тарзини ўзгартириш билан боғлиқ бир қатор ижтимоий муаммолар ҳам бор. Санаторийларда дам олишни истаган чўпонга ўз вақтида ғамхўрлик қилиняптими? Жавоб топиш мушкул. Масалан, шу соҳада ишловчиларнинг юздан икки-уч фоизига даволанишга йўлланма тўғри келиши мумкин. Бироқ умрида дам олишга йўлланма ололмаган чўпонлар эса кўп.

Чўпон-чўлиқларга савдо, тиббий, маданий-маиший хизмат кўрсатиш ҳам талаб даражасида эмас, албатта. Камёб буюмлар уёқда турсин, кир совун, туз, гугурт, шакар каби кундалик эҳтиёж моллар, иссиқ кийим-бошлар ҳам етказиб берилмаётганлигидан улар ташвишда. Қўйчивонлар ҳам иссиқ жойларда ўтириб қайноқ чой ичишни, батареяли радио ва телевизордан баҳраманд бўлишни жон-жон дея исташади. Бадиий асарлар, кундалик газета ва журналларни ўқишни хоҳлашади. Бироқ, бу талаблар ҳал бўлаётгани йўқ, орзулигича қолмоқда.

Биз помуқлик чорвадорлар мисолида бугунги кунда барча қўйчивонларни ўйлантираётган муаммоларни тилга олдик. Бу ечими яқинлашган мулоҳазалар. Қолаверса, эл-юрт дастурхони учун ризқ-рўз, қут-барака яратаётган касб эгаларининг умид учқунлари сўнмаслиги лозим.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Республика вилоятларида

Ленинскдаги дон маҳсулотлари комбинатида барча технология жараёнлари автоматлар назорати остига олинди. Бу ходимларнинг бир қисмини унумсиз меҳнатдан озод қилиш имконини берди, шунингдек ишлаб чиқариш циклининг пухталигини оширди. Комбинатда реконструкция ишлари тугаллангани туфайли электроникадан кенг фойдаланиш мумкин бўлди. Республика Дон маҳсулотлари вазирлигининг мутахассислари эскириб қолган машина-ускуналарни Швейцариянинг «Бюлер» фирмаси лицензияси билан тайёрланган замонавий агрегатлар билан алмаштиришлари учун ўн бир ой ўрнига атиги олти ой керак бўлди. Натижада ун ишлаб чиқариш кўпайибгина қолмай, шу билан бирга унинг сифат кўрсаткичлари ҳам яхшиланди. Энди Ленинскда олий ва биринчи навли ун тайёрланмоқда.

●

Қозоқдарё балиқчилик заводининг меҳнаткашлари Қорақалпоғистон дўконларига йил бошидан буён қарийб икки юз центнер дудланган балиқ жўнатдилар. Минтақадаги шунча офатларга қарамай, Оролбўйида балиқ овлаш тўхтаб қолмади. Тўғри, бунинг учун бу ердаги беш юздан зиёд балиқчи олис сув ҳавзаларига боришига тўғри келаяпти. Ҳозир улар балиқнинг кўпгина қисмини Қоратерак, Тошпенкўл, Оқпетка, Думалоқ участкаларидаги кўллардан тутишмоқда. Балиқчилик заводининг жамоаси ўз ишининг устаси. Ўтган йил режаси бу ерда 137 фоиз қилиб бажарилди.

●

Сирдарё вилоятидаги «Социализм» давлат хўжалигида қишлоқ хўжалигида фойдаланиладиган салкам 270 та техника ишга шай қилиб қўйилди. Бу иш аввалги йиллардагига нисбатан анча барвақт бажарилди. Агрегатларни тиклаш янги усулининг натижалари ана шундай. Бу йил фақат жиддий ремонт қилиниши керак бўлган техникагина марказий ремонт устахоналарида тузатилди. Қолган ишларни бўлимлар механизаторларининг ўзлари зиммаларига олдилар. Бунинг эвазига энди уларда янги мавсум олдидан дам олиш имконияти пайдо бўлди.

(ЎзТАГ).

ДЎСТЛИК, ҚАРДОШЛИК РИШТАЛАРИ

ҲУРМАТИНГИЗ ДИЛИМИЗ ТЎРИДА

Ҳамон кечагидек ёдимда. 1944 йилнинг 14 ноябрь куни тонгда қўшнимиз Мурсал бобо саросима билан эшигимизни тақиллатди. Отам урушда, онам тўрт нафар норасида гўдаклар билан ёлғиз қолган эди. Шу тонгда бизларни Грузиядан (фақат бизни эмас, бу халқимиз бошига тушган мусибат эди!) Ўрта Осиёга, Ўзбекистонга кўчирма қилдилар.

Қишнинг совуқ кунларида Бухоро вилояти Вобкент ноҳиясидаги собиқ Сталин номли жамоа хўжалиги аъзолари бизни ҳамдардлик билан кутиб олди. Динимиз бирлиги, тилимиз яқинлиги ўзаро аралашиб кетишимизга сабаб бўлдими, тезда фарзандларимиз болалар билан дўст тутунишди. Оила бошлиқлари эса ўзбеклар, тожиклар, хуллас ерли аҳоли нима иш билан машғул бўлсалар, шу юмушни бажарарди. Пахта нималигини билмаган турк халқи ўзбек деҳқони билан ёнма-ён пахта экди. Не-не донгдор пахтакорлар, чорвадорлар, боғбонлар етишиб чиқди. Ўзбек халқи билан урушнинг оғир кунларини бошдан кечирдик. Фарзандларимиз бир кўрпада тепишиб, оғайни бўлиб ўсдилар. Оиламиз колхозда ишлади. Мен эса ўқишни давом эттирдим. 1953 йилда эса оиламиз Самарқанд вилоятининг Пастдарғом ноҳиясидаги «Правда» колхозига кўчди. Шу ерда 21-ўрта мактабда илм олдим. Ўқиш туйғуси кўнглимни тарк этмасди. Самарқанддаги савдо олийгоҳига кирдим. Устозларим қўлимга олий маълумотли мутахассислик дипломини топширганда халқимга ҳалол хизмат қиламан деб кўнглимга тугиб қўйдим.

Ҳаётимда устозлар маслаҳати ҳамиша эзгуликка ундади. Дастлаб иш бошлаган кезларим ўзбек устозларим йўл кўрсатдилар, бой тажрибаларини аямадилар. 1958 йилнинг март ойида эса Тошкент вилоятининг Ўрта Чирчиқ ноҳиясидаги «Ленин йўли» колхозига кўчиб келдик. Шу ердаги Белинский номли 10-ўрта мактабда ўқитувчи бўлиб иш бошладим. Турмуш ўртоғим эса тенгқурлари қатори пахта даласида ишлади. Ишдаги озми-кўпми меҳнатимни Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети муносиб баҳолаб, (1960—1962 йилларда) икки марта Фахрий ёрлиқ билан мукофотлади.

Ҳеч унутолмайман! Ўқитувчилар жамоаси мени Тошкент Давлат Низомий номли педагогика олийгоҳига кириб ўқишга кўмаклашди. Ўқишни тамомлаб, яна қадрдон биродарларим сафига қайтдим. М. Шайхзода номидаги 19-ўрта мактабда оддий ўқитувчиликдан мактаб директори тарбиявий ишлар бўйича муовинилигигача бўлган меҳнат йўлини босиб ўтдим. Қалбим ҳамон тўлқинланади. Чунки мен ўзбек фарзандларига таълим-тарбия берганман. Мен бутун ҳаёт йўлимни баён қилишимнинг боиси шуки, ҳаётимда бирор марта миллатинг бошқа, деган танбеҳни эшитмадим. Ўзбекистонда яшасам-да, ўзбек эмасман, деб ўкинмадим. Чунки мен қалбан ўзбек эдим. Ҳозир эса кўнглим қаърида оғир тош бўлиб армон ётади. Афсус билан эслайман. Наҳотки, мен ўз ўқувчиларимни ҳаётда етук инсон бўлиб камол топтира олмадим. Наҳот мен уларни миллатчилик руҳида тарбияладим. Йўқ, аксинча. Улар меҳр-шафқатли, бообрў инсонлар бўлиб етишди. Содиқ ўқувчиларим билан ҳамон фахрланаман. Қудрат Одилов ноҳиямиз ижроия қўмитасида, Мажид Муродов қурилиш трестининг бошлиғи, Эгамберди Худойбердиев темир йўл станцияларининг бирида бошлиқ, бири пахтакор яна бири беморлар жонига малҳам бағишлаётган врачлар. Улар билан фахрланмай бўладими? Энг муҳими, уларга сарфлаган меҳнатим ўз самарасини беряпти.

Шунингдек, Ўзбекистонда меҳнатим ўз қадрини топди. 1981 йилда Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан тақдирландим. «Меҳнат ветерани» медалига сазовор бўлдим. Шундай юртдан қандай қилиб норизо бўлай. 33 йил маориф соҳасида шу она юртда, шу она тупроқда яшадим. Тузини ичдим.

Менинг етти нафар фарзандим бор. Ҳаммаси ўзбек тилида сўзлашадилар. Улар Ўзбекистонни она юрти деб, ҳисоблайдилар. Чунки улар Ўзбекистонда, шу она юртда дунёга келдилар-да! Фарзандларимни ҳаётда ҳалол яшашга, инсонларга меҳр-оқибатли бўлишга ўргатдим. Мен ўзбек халқини ўз биродарим, оғам деб биламан. 45 йил шу юртда яшадим.

Ҳозир бу юртда қайтадан ҳаёт тарзини бошлаш осон кечмаяпти. Ёз бўйи оиламиз билан ғишт қуйдик, деворни аранг тикладик. Бошимизга бошпана қуришга эса материал йўқ. Шундай оғир кунларда узоқ-узоқларда қолган юртимиз Ўзбекистонни, қалби қайноқ ўзбек халқини, ёру-биродарларимизни қўмсаймиз. Фарзандларим она юртимизда (биз ўзбекмиз, Ўзбекистон бизнинг юртимиз) қолган дўстларини ҳеч қачон унутмайдилар. Қадрдон мактабни, юзлаб ўқувчиларимни бирма-бир кўз олдимга келтираман. Уларга ўзимнинг чексиз миннатдорчилигимни билдираман.

Аҳмад ИБРОҲИМОВ,
Озарбайжон ССР Дивичи район, «Гендап» совхози, (яшаш жойимиз эски ҳаммом биноси).

МУШТАРИЙ МАКТУБЛАРИ

ТЕЖАМКОРЛАР

Андижон «Ирстрой» трестининг Марҳамат районидаги механизациялашган кўчма колоннаси ишчилари ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилашга қаратилган қишки юмушларни тез ва соз олиб боришмоқда.

Бу ишда колоннанинг Охунжон Каримов бошлиқ участкаси аъзолари алоҳида ғайрат кўрсатишяпти. Улар район хўжаликлари ҳудудидаги ариқ-зовурларни тозалаш, ерларнинг захини қочириш ҳамда тупроқ ишларини бажаришда белгиланган режаларни муддатидан илгари бажариб, кўпчиликка ўрнак бўлишаётир.

Мазкур участкада ўз касбининг моҳир усталари талайгина. М. Аблямитов, Н. Йўлдошев сингари экскаваторчилар самарали меҳнат қилиш билан бирга, тежамкорликка ҳам эътибор беришяпти. Улар ўз техникаларининг бенуқсон ишлашини таъминлаб, анчагина ёқилғи ва машина-механизм ускуналарини иқтисод қилиб қолишмоқда.

Ҳ. УТАНОВ,
Андижон вилояти.

ҚЎШИМЧА ИШ ЖОЙЛАРИ

Чортоқ районидаги «Ленинизм» жамоа хўжалигида қишлоқ аҳолисини иш билан банд этиш борасида муҳим тадбирлар амалга оширилмоқда. Хўжаликда шу мақсадда саноат корхоналарининг филиаллари, цехларини ташкил этиш йўлга қўйиляпти.

Бу ерга дурадгорлик, наққошлик, этикдўзлик ва бошқа 9 турдаги ҳунармандчилик устахоналарини очиш учун дастгоҳлар келтирилди. Яқинда эса гилам тўқиш цехи ишга туширилди. Ҳозир бу цехда 45 нафар хотин-қиз меҳнат қиляпти. Улар тўқиётган гиламлар йирик корхоналарнинг маҳсулотларидан қолишаётгани йўқ. Шу боис цех маҳсулотларига талаб катта.

Айни кунларда цех кенгайтирилиб, 20 та дастгоҳ ўрнатиляпти. Янги ускуналар ишга туширилгач, тўқувчилар сафи яна 55 кишига кўпаяди. Бу эса ўз навбатида гилам ишлаб чиқаришни бир неча баравар ошириш имкониятини беради. Энг муҳими, хўжаликда ишсиз юрган хотин-қизлар доимий иш жойига эга бўлишади.

И. РУСТАМОВ,
Наманган вилояти.

ҚИШЛОҚДА ГИЛАМ ЦЕХИ

Ёзёвон районидаги маҳаллий саноат комбинати жамоаси аҳолини кўпроқ халқ истеъмоли буюмлари билан таъминлаш мақсадида янги цехлар ташкил этяпти. Яқинда ана шундай цехлардан бири Охунбобоев номли жамоа хўжалигининг Қоратепа қишлоғида ишга туширилди. Бу ерда замонавий дастгоҳлар ўрнатилиб, гилам ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Аҳоли зич жойлашган қишлоқда мазкур цехнинг очилиши туфайли 20 нафардан зиёд хотин-қиз ўз иш жойларига эга бўлишди. Келгусида цехни кенгайтириб яна 120 кишини иш билан таъминлаш мўлжалланган. Бундан ташқари, қишлоқ аҳолиси истак ва талабларини ҳисобга олиб гилам тўқиш дастгоҳларини хонадонларга ўрнатиб бериш ҳам кўзда тутилмоқда.

Айни пайтда маҳаллий саноат корхонаси атлас тўқиш, тикувчилик цехларини ҳам ишга тушириб қишлоқ меҳнаткашларига қатор қулайликлар яратяпти.

А. МАДРАҲИМОВ,
Фарғона вилояти.

Бозор иқтисодиёти шароитида: «Ҳар кимга меҳнатига яраша» деган мезон алоҳида аҳамият касб этади. Бу талаб ҳар бир кишини ўз иш участкасида унумли ва сифатли меҳнат қилишга даъват этади. Андижон ёғ заводи жамоасида ўз вазифасига сидқидилдан муносабатда бўлиб, нуқул юқори сифатли маҳсулот тайёрлаётган ишчилар сафи кенгайиб бормоқда.

Суратда: илғор ишчилардан Насириддин Мирзаев (чапдан), Нозимжон Назаров ҳамда цех бошлиғи Абдуҳалил Мамажонов. Улар ҳар сменада топшириқларни зиёда бажариб келмоқдалар.

Т. ҒОФУРОВ олган сурат.

Мутахассис мулоҳазаси

ҚИЛНИ ҚИРҚ ЁРУВЧИ

МУҲАНДИС БУЙРУҚБОЗ, ОДДИЙ КЎРСАТМА БЕРУВЧИ ЭМАС, БАЛКИ ФАОЛ ИЖОДКОР, ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТГА КАТТА ТАЪСИР КЎРСАТУВЧИ БООБРЎ МУТАХАССИС БЎЛМОҒИ КЕРАК

Сир эмас, ҳозир энг кичик раҳбарлик лавозимига ҳам мутахассиснинг тоби йўқ. Аммо кейинги пайтда юқори маошли ишчи ўрниларига олий маълумотли кадрларнинг ўтишини тўхтатиб бўлмаяпти. Сабаб? Сабаби — битта, у ҳам бўлса бизда муҳандисларнинг меҳнати қадрига етилмаяпти.

Муҳандислик ҳақида гап кетганда, кўпчилик ёшларни бу касбга қизиқтиришни мактабдан, техникумдан, институтдан бошлаш керак, деган гапни айтишади. Менимча, болаларда муҳандислик ҳис-туйғуларини боғчадан уйғотишга ҳаракат қилиш зарур. Бунда дастлабки ишни кичкинтойларга мўлжалланган ўйинчоқларни сифатли, замонавий, техникавий шаклларда тайёрлашдан бошлаган маъқул.

Бироқ жумҳуриятимизда бу борадаги аҳвол қувонарли эмас. Масалан, Иттифоқда ҳар бир бола ҳисобига ўртача 24 сўмлик, Эстонияда 84 сўмлик ўйинчоқ тайёрланса, Ўзбекистонда бу кўрсаткич 2 сўм 70 тийинга тўғри келади. Шундан хулоса қилиш мумкинки, бизда техника тараққиётини ривожлантириш масаласи жиддий муаммо бўлиб турибди.

Аслида мавжуд эски-туски базада янги авлод бошқарадиган техникани яратиб бўлмайди. Ҳозир ҳар бир корхона, ҳар бир ташкилотдаги фан-техника ва технология жараёнлари, ташкилий аҳвол ҳаётнинг эртанги куни талабларига жавоб бериши керак. Албатта, бунинг учун етук муҳандис кадрлар тайёрлаш масаласига эътиборни қаратиш лозим.

Янги техникани жорий этиш учун шу техникани жорий этувчи мутахассисларнинг маънавий ва техникавий савиясини, билимини ошириш керак. Ана шу мақсадда уларни янгиликка йўналтира билиш, ҳар қандай фойдали ташаббусини қўллаб-қувватлаш, керак пайтда моддий жиҳатдан рағбатлантириб бориш зарур. Бўлмаса, янгиликка интилиш сусаяди, техника тараққиёти ривожланиши секинлашади.

Келинг, яхшиси битта мисол келтирайлик. Маълумки, мамлакатимиз АҚШ, Англия, Италия, Франция, ГФРга қараганда тракторларни 1,5 марта, буғдой ўрувчи комбайнларни 4,5 марта кўп ишлаб чиқаради. Бироқ жуда кўп миқдордаги буғдой ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари валютага чет элдан сотиб олинади. Бундай тушунилиши қийин чигалликда илмий дунёқарашдаги, муҳандисликдаги камчиликларнинг ҳам каттагина таъсири бор.

Менимча, муҳандис ҳар жиҳатдан етук, маданиятли мутахассис бўлиши лозим. Шу мақсадда бўлса керак, Бауман номидаги Москва олий техника университетида социология ва ижтимоий таълим кафедраси ташкил этилган. Бундай кафедра мамлакатимизнинг бошқа бирорта техника олий ўқув юртида йўқ. Ушбу кафедра олдига қўйилган мақсад — студентлар умумий маданияти даражасини ошириш, кенг қамровли маълумотга эга муҳандис кадрларни тайёрлашдан иборат.

Тўғри, муҳандис фақат муҳандислик вазифасини бажаргандагина ўз хизматидан мамнун бўлиши мумкин. Бизда-чи? Бизда муҳандис асосан техникавий муаммоларни ҳал этиш эмас, балки кўпроқ бошқарув учун хизмат қиладиган, маълумотномалар тайёрлайдиган маъмурий ходим вазифасини ўтайдиган бўлиб қолди. Шуниси ажабланарлики, муҳандисдан жамият нима кутяпти, деган саволга ҳозир ҳеч ким тўлиқ жавоб бера олмайди. Чунки турли даражадаги раҳбарлар ҳам, мутахассислар ҳам бир кеча-кундузда 10—15 соатлаб цех ва «қайноқ» иш объектларида ўзларининг қимматли ва асосий вақтларини буйруқ-кўрсатма бериш билан ўтказадилар. Сирасини айтганда, бизда директор кеча-ю кундуз план бажарилмаётган цехларда бўлиши, қурилиш бошлиғи бульдозерчига буйруқ бериши, бош муҳандиснинг участка, цех бошлиқлари ва мастерлари билан саноқсиз мажлисбозлик қилиши одат тусига кириб қолган.

Амалдор ходимларга ўз вазифаларини адо этишлари учун маълум талаб ва жавобгарлик юклатилган. Муҳандис-чи? У қандай ҳуқуқ ва жавобгарликка эга эканлигини билиш қийин. Ҳуқуқсизлик ўз навбатида масъулиятсизликни келтириб чиқаради. Ҳозирги кунда дурустроқ ишлаш керак, деган чақириқ муҳандис учун кўпроқ қоғоз тайёрлаш, раҳбарга яхшироқ ёқиш йўлини топиш билан баробардир.

Ҳар бир меҳнат ўчоғида тартиб бошланадиган бош бўғин бор. Муҳандислик хизматида ҳам шундай. Масалан, район миқёсида оладиган бўлсак, бош бўғин—машина парки ҳолати ва ундан фойдаланиш масаласидир. Умуман, районларда техника ҳолати ва ундан фойдаланиш ишини таҳлил этганингизда, одатда муҳандислар уларга боғлиқ бўлмаган сабабларни кўрсата бошлайдилар. Бунга машиналар қисмининг ишончсизлиги, эҳтиёт қисмларнинг етишмаслиги, ремонт сифатининг пастлиги ва бошқа шу сингари ҳоллар киради.

Қишлоқ хўжалик машинасозлигининг деҳқонларимиз олдидаги қарзи барчамизга маълум. Аммо гап тартиб устида кетяпти. Тартиб эса от қўшиб ер ҳайдайдиган деҳқон учун ҳам, юзлаб тракторни далага олиб чиқишга буйруқ бераётган муҳандис учун ҳам бир. Ҳамма ерда бир хил ҳисоб: ортиқча куч, маблағ сарфламай, дид ва омилкорлик билан мавжуд техникадан унумли фойдаланишдир. Бинокорлик участкасидаги қурилишни ёки бирон-бир илмий тажриба ўтказиш ишини таҳлил қилиб кўрадиган бўлсак, шундай хулосага келиш тайин: дид-фаросат, тажриба бўлмаса 10 минг ғишт ўрнига 15 минг сарфлаш, 3 кунлик тажрибани эса 10 кунда ўтказиш мумкин. Сабаб—тартиб сақлашга бўлган муносабатнинг турличалигидир.

Қишлоқда хизмат қилаётган муҳандис психологияси (шу нарсани унутмаслик керакки, жумҳурият қишлоқларидаги дастлабки муҳандислар 40—45 йил олдин пайдо бўлган) қишлоқда энг оддий хўжалик ҳисобининг пайдо бўлиб келаётган ва ушбу ҳисоб ҳеч қандай амалий оқибатларга олиб келмаган, яъни ҳеч ким маошсиз қолмаган пайтда бошланган. Яъни у вақтда ишлаб чиқариш муҳандис учун хўжаликка кўп фойда келтирадиган янгилик яратишга интилиш туйғулари пайдо бўлишини тақозо этмаган. Албатта, хоҳиш бўлгану, бироқ мажбурий тарзда эмасда. Шу сабаб қишлоқ муҳандиси саноатга буюртмачи сифатида фаол таъсир кўрсатмай, сўрашдан нарига ўтмай, нима берсалар шунга розилик ҳолида қониқиб келаверган. Шу тариқа ташаббуссиз, бўйнида жавобгарлиги йўқ, «Берсанг еймам» қабилидаги қишлоқ муҳандиси қиёфаси шакллана борган.

Ваҳолонки, замон талаби ўша пайтда ҳам, ҳозир ҳам шундан иборатки, қишлоқ хўжалиги машиналари унумдорлиги ва сифатини ошириш фақат илмий тадқиқот, тармоқ институт ходимлари, олимлари, машиналар бунёд этаётган муҳандислар, конструкторлар, техниклар ва ишчиларгагина боғлиқ бўлмай, айни шу машиналарнинг ишлатилишига жавоб берувчи муҳандислар, механизаторларга ҳам боғлиқдир. Ана шу боисдан олганда, қишлоқ хўжалиги соҳасида хизмат қилаётган муҳандис дунёқарашини, билим даражасини, амалий тажрибасини ва ниҳоят ижодкорлигини ошириш кечиктириб бўлмайдиган долзарб вазифадир.

Менимча, қишлоқдаги машиналар қисмларининг синиши ва ейилиши сабабларини аниқлаш ва уни камайтиришда муҳандисларимиз шижоат намуналарини кўрсатишлари керак. Шундай экан олий ўқув юртларида, техникум, билим юртларида кадрларни сифатли ва масъулиятни ҳис қиладиган, маданиятли қилиб тайёрлаш ва тарбиялаш ҳаёт тақозосидир.

Шу ўринда ҳунар-техника билим юртларида кадрлар тайёрлашга оид шарт-шароитларни айтиб ўтиш лозим, деб ҳисоблайман. Жумҳуриятимиздаги 460 та кундузги ҳунар-техника билим юртидан атиги 174 таси тўлиқ комплексга эга, холос. Андижон, Хоразм, Сирдарё ва бошқа бир қатор вилоятлардаги айрим билим юртларида болалар қўллари билан больт ва халқаларни силлиқлаётганликлари бу жойларда оддий техника воситаларининг йўқлигидан далолат беради. Бунинг устига ҳунар-техника таълими системасидаги деярли ҳар ўн педагогдан бири олий маълумотли, ҳар етти ишлаб чиқариш таълими мастеридан бири фақат амалиётчи эканлиги ўқитувчилар савияси нақадар пастлигини ва ёш ишчиларга бўлаётган таъналарнинг ўринсизлигини аниқ кўрсатади.

Бундан ташқари мактаб, билим юрти, техникум, олий ўқув юртларига оид қўлланмалар, дарсликлар қайта қуриш вазифалари, муҳандислик асослари, тил ва ҳаётга яқинлиги нуқтаи назаридан талабга жавоб бермаслигини ҳам таъкидлаб ўтиш керак. Масалан, шу кунгача «Машинасозлик технологияси» китоби таржимаси ёки ўзбек тилида ёзилган дарслигининг йўқлиги ачинарли бир ҳол.

Эндиликда олий ўқув юрти, техникум, билим юртларида олиб борилувчи назарий ва амалий изланишларга муҳимроқ эътибор бериш лозим. Фикримча, бундай изланишларни моддий томондан тўла таъминлаш учун жумҳурият ҳукуматида маълум миқдордаги маблағ бўлиб, изланишлар, янгиликка интилишлар кенг миқёсда олиб борилиши керак. Маблағни ажратиш эксперт таҳлили асосида юритилгани, конкрет натижалар билан боғлиқ бўлгани маъқул, албатта.

Хўш, шу нуқтаи назардан олиб қарасак, бугунги кунда жумҳуриятимизда мукаммал муҳандис кадрларни тайёрлаш аҳволи қандай? Кўпчиликка маълумки, 1989 йилда Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги экспериментал ўқув-илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси — Тошкент машинасозлик институтини ташкил этди. Ҳозир институт таркибида мактаб, билим юрти, техникум бор. Мазкур олийгоҳ ўқитувчилари махсус жиҳозланган жойларда ўқув, таълим-тарбия, касб ўргатиш ишларини олиб боришади. Техникум, билим юртларини имтиёзли тугаллаган ёшлар институтга имтиҳонсиз — суҳбат орқали ўтиш ҳуқуқига эга. Бу, албатта, касб танлаш сифатини ошириш, рағбатлантиришнинг муҳим йўлидир. Шунингдек, институт кафедралари жумҳурият саноат корхоналари, тармоқ ва илмий тадқиқот институтларида кафедра филиалларини тузиб, ишлаб чиқариш ҳамда илмий тадқиқот олийгоҳлари билан чамбарчас алоқа ўрнатмоқдалар.

Хулоса қилиб айтадиган бўлсак, бугунги кунда тайёрланадиган муҳандис қуйидаги вазифаларни бажаришга қодир мутахассис бўлиши керак; иқтисодиёт нуқтаи назаридан фикрлашга чанқоқ, меҳнат ва маҳсулот сифатини ошира оладиган, сифатга қўйилган халқаро талабларни ўрганган, меҳнат маданиятини кўтаришга интиладиган, хом ашё ва энергияни тежайдиган, атроф-муҳитни ифлосланишдан сақлай оладиган, ишлаб чиқаришда янги шаклларни қўллайдиган бўлиши лозим. Чет эллар билан ҳамкорлик алоқаларини туза оладиган, илм-фан йўлида тинимсиз изланиб ўз шахсий маълумот ва мутахассислигини доимо мукаммаллаштириб борадиган муҳандисларга эҳтиёж ортиб боряпти. Улар ҳар бир ишга ихтирочи кўзи билан қарайдиган, энг муҳими эса муҳандислик шарафини сақлай ва оқлай оладиган зукко кишилар бўлишлари лозим.

Ана шу хислатларни эгаллаган касб эгаларини тайёрлашга одатланганимиздагина республикамизда муҳандиснинг обрўси кўтарилади, унинг қилни қирққа ёрувчилик фазилатлари чинакам намоён бўлади — фан-техника тараққиётида ижобий ўзгаришлар бўлишига эришилади.

Н. МЎМИНОВ,
СССР Инженерлик академиясининг мухбир аъзоси, техника фанлари доктори, профессор.

• *Кўчат экиб, боғ қилинг*

ЧЎЛГА ЧИРОЙ

Дўстлик районида кўчат етиштиришга ихтисослаштирилган давлат хўжалигининг ташкил этилганига ўн йил бўляпти. Шу давр мобайнида қўриқ районлар учун бир неча миллион туп мевали ва манзарали дарахт кўчатлари етказиб берилди. Бу кўчатлар бугунги кунда чўлга чирой бахш этиб, ўнлаб қишлоқлар, посёлка ва шаҳарчаларни яшилликка буркаб турибдики, кўриб кўз қувнайди. Биргина 1990 йилнинг ўзида хўжалик меҳнаткашлари Жиззах ва Сирдарё вилоятларидаги районларга бир миллион 884 минг тупдан зиёд турли кўчатлар сотдилар.

Хўжалик меҳнаткашлари ижара пудратига ўтиб ишлашмоқда. Хўжалик билан тузилган шартномага кўра, зиммаларига олган вазифаларни бажарган Саримсоқ Тўйжонов, Шайдулла Сойиповлар бошчилик қилаётган бригадаларнинг аъзолари 1990 йил учун катта даромад олишди. Эсиргап Тосқулов, Тойир Рустамов, Ҳамид Қувватов, Нурбек Раҳимов, Абдумалик Йўлдошев сингари механизаторлар ва ишчиларнинг ойлик маошлари эса 450—500 сўмга тўғри келди.

Хўжаликнинг марказий қўрғонида бўлган киши ўзини шаҳарчада юргандек ҳис қилади. Равон йўллар, табиий газ, водопровод, электр энергияси, шинам турар жой бинолари — шарафли меҳнат самараси, албатта. Айни пайтда бу ерда янги уйлар, чойхона, табобат пункти, асфальт кўчалар барпо этилмоқда.

— Ижаранинг афзалликларини равшан кўриб турибмиз,— дейди илғор бригада бошлиғи Саримсоқ Тўйжонов. — Ер деҳқонники бўлди. Энди шу ердан олинган фойда ҳам, кўрилган зарар ҳам деҳқоннинг ўзига тегишли. Бу эса бизни яхши ишлашга, ихтиёримизга берилган ердан унумли фойдаланишга, механизмларни авайлаб-асраб, уларнинг кучидан тўла фойдаланишга, ортиқча сарф-харажатларга йўл қўймасликка ундаяпти. Натижаси ҳаммамизни хурсанд қилаётир: шартнома бажарилмоқда, маошимиз ошиб, турмушимиз фаровонлашмоқда.

Шу кунларда шафтоли, ўрик, чинор, гилос, олхўри кўчатлари, ток ва гул қаламчалари тарқатишга тайёрлаб қўйилди. Ҳадемай бу ерда автомашиналарнинг кети узилмайди.

У. ЮСУПОВ,
Жиззах вилояти.

Танишинг: театр-студиялари

«МУЛОҚОТ»ДА БЎЛСАНГИЗ АГАР...

СУРАТДА: машҳур инглиз режиссёри Питер Брук «Мулоқот» театр-студиясида бўлган кунлари. Чапда: Театр-студия бадиий раҳбари Абдураҳмон Абдуназаров.

1988 йил октябрида Ўзбекистон Театр арбоблари уюшмаси кўмагида Бутунииттифоқ «Союзтеатр» ижодий ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон бўлими қошида ташкил этилган «Мулоқот» театр-студиясини бугунги кунда бутун республикамизда, қолаверса, Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистонда ҳам яхши билишади. Довруғини ҳатто чет элликлар эшитишган.

Масалан, қаршилик ёш санъаткорлар Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон театр-студияларининг 1989 йилги 1-ижодий кўригида, профессионал ва театр-студияларнинг Душанбе шаҳрида ўтказилган «Наврўз—90» анжуманида муваффақиятли иштирок этиб, Бош соврин ва махсус мукофотлар билан тақдирланди. Ўзбекистон театрларининг бултур февраль ойида бўлган II фестивалида ҳам «Мулоқот» Бош совринга муносиб деб топилди.

Санъат мухлисларида, рўзнома ўқувчиларида беихтиёр муваффақият сирлари нимада, деган савол туғилиши табиий. Бу саволларга жавоблар театр кетма-кет қўлга киритган бир махсус мукофотда лўнда қилиб ифодаланган: мукофот «Миллий театр санъати анъаналарини тиклашга қўшган ҳиссаси учун» деб аталади.

Ҳа, «Мулоқот» театр-студияси ўзининг илк қадамлариданоқ анъанавий халқ театри ва халқ томоша санъати анъаналарига таяниб, улардан илҳомланиб, ижодий фойдаланиб иш кўрди. Бу борада илгари катта ютуқларга эришган турли профессионал ва ҳаваскорлик ижодий жамоаларининг тажрибаларини ўрганди. Айни вақтда анъанавий миллий театр ва халқ томоша санъати атоқли тадқиқотчиларнинг даъватларига, кўрсатмаларига, хулосаларига амал қилишни ўзининг бурчи деб билди.

Театр-студия муваффақиятининг яна бир сири унга билимдон, ўз ишининг устаси Абдураҳмон Абдуназаров раҳбарлик қилаётганлигидадир. Бу ижодкор Москва театрида малака оширган,. Воронеж театрида СССР 60 йиллиги муносабати билан Мақсуд Шайхзоданинг «Мирзо Улуғбек» пьесасини саҳналаштириб тилга тушган режиссёр. У М. Тошмуҳамедов номидаги вилоят театрида Ўзбекистон ССР халқ шоири Абдулла Ориповнинг халқимизга маълуму манзур «Жаннатга йўл» драматик достонини республикамизда биринчи бўлиб саҳналаштирди. Худди шу театрда Абдулла Қаҳҳорнинг «Тобутдан товуш», Комил Яшиннинг «Нурхон» драмалари саҳнага қўйилганида, оригинал талқин этилганида санъатшунослар А. Абдуназаровнинг дадил мулоҳазали санъаткор эканлигини тан олганлар.

Режиссёр драматург Шароф Бошбековнинг «Темир хотин» пьесасини театр-студиянинг биринчи спектакли сифатида саҳналаштирган эди. Асар катта қизиқиш билан кутиб олинди. Кўп ўтмай ёш ижодий жамоа саҳнасида «Ҳамзанинг номаълум театри» туркумида иккинчи асар пайдо бўлди. Бу спектакллар, энг аввало, ўзига хос, мустақил фикрларга таянилган режиссураси, чинакам халқона ижроси, томоша санъатида қўлланиладиган безаклари билан эътироф этилди.

Тўғри, бир театрнинг ижодий тақдирини якка режиссёр ҳал қилолмайди. Унинг атрофида ўзига муносиб фикрдошлар, қобилиятлар бўлиши керак. Шу маънода Абдураҳмон ўз театр-студиясидагилардан мамнун. Масалан, рассом Азамат Сатторов текстдан келиб чиқиб, режиссёр талқинларини кучайтирса-кучайтирадики, ўртамиёна безак ёки жиҳозлар изламайди. Музаффар Тўрақулов бош ролларни ҳамма вақт бирдай тўлақонли ўйнайди. Актёр Исоқ Тўраев айни вақтда созандачиликни ҳам ўрнига қўяди. Абдунаби Бобожонов «Жононга бордим бир кеча» спектаклида Рўзвон ролида чиққанида уни ҳеч ким йигит киши ижро этяпти деб ўйламайди. Бу борада актёр Хайрулла Ҳақбердиев ҳам ундан қолишмайди. У «Темир хотин» спектаклида Аломат ролини ижро этиб, Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон театр-студиялари биринчи фестивалининг «Энг яхши аёл роли ижроси учун» мукофотига сазовор бўлган талантли актёр.

Ойгул Халилова телевидение ва турли конкурслар орқали санъат мухлисларига хонанда сифатида яхши таниш. У драматик ролларни ҳам ўзига хос, жозибали ижро этмоқда. Унинг Қумри («Темир хотин») роли ҳаётийлиги, жайдарилиги билан томошабинларга доим маъқул бўлади. Абдуғани Рўзиев, Эргаш Вафоев, Гулчеҳра Абдуназарова, Моҳира Рўзиева, Назира Турғуновалар ҳам дадил изланишлар йўлидан бораётган, режиссёрнинг мулоҳазаларини, даъватларини тез англаб амалга оширишга шай бўлган иқтидорли актёр-актрисалардир. Тўғри, уларнинг ижрочилигини бекаму-кўст деб бўлмайди. Баъзиларида тақлид шундоққина кўзга ташланиб турса, айримларида сунъийлик сезилиб қолади. Яна бир нарса, мулоқотчилар театр санъатининг энг сўнгги янгиликларини ҳам ўз вақтида англаб, ўзлаштириб боришлари керак.

«Мулоқот» репертуари ҳали унчалик кенг эмас. Мазмунан ранг-баранглик талаб этилади. «Темир хотин»ни ҳисобга олмаганда ижодий жамоа дастурида замонавий асарлар йўқ. Агар мулоқотчилар драматурглар билан алоқани яхши йўлга қўйсалар, маҳаллий муаллифларни ҳам бу ишга фаол жалб қилсалар, репертуарни янада яхшилаш имконияти туғилган бўлур эди.

Театр-студия тўла хўжалик ҳисобида ишлашига қарамай, иқтисодий барқарорликка эришди. Артистлар маълум таърифларга кўра, 1,5—2 ҳисса маош олишмоқда. «Мулоқот»га пул ўтказаётган ташкилотлар пулларига куймаётганини, сидқидилдан қилинган ижодий меҳнатдан розиликларини изҳор этишиб, 1991 йилда ҳам шартномаларни ўз вақтида тузишди. Уларнинг истакларини,таклифларини янги қўйилаётган томошаларда бажонидил амалга оширишни театр-студия ходимлари шарафли вазифа деб биладилар.

«Мулоқот» шундай эътирофга сазовор бўлса-да ҳали ўзининг муқим саҳнасига эга эмас. Агар маҳаллий ташкилотлар, маданият мутасаддилари ҳайрихоҳ бўлиб ёрдам берсалар, ёш санъаткорлар Қаршининг эски шаҳар қисмида ташландиқ ётган эски театр биноси ўрнида ўзбек миллий анъаналарига таяниб янги бино барпо этишни ният қилишган.

— Маҳаллий раҳбарият бу эзгу ғояни амалга ошириш учун астойдил кўмаклашади, деб умид қилганмиз, — дейди режиссёр А. Абдуназаров. — Қашқадарё халқи, бизнинг азиз томошабинларимиз, қувватловчиларимиз бу ишда ўз ҳиссаларини қўшишларига ишонамиз. Балки, қурилишнинг айрим қисмлари ҳашар йўли билан амалга оширилар.

Биз юқорида «Мулоқот» театр-студиясининг довруғидан ҳатто хорижликлар ҳам хабардор деган эдик. Бу — факт. Яқинда республикамизга Лондондан дунёга машҳур режиссёр Питер Брук ташриф буюриб, қаршилик ёш санъаткорларнинг «Жононга бордим бир кеча» спектаклини томоша қилди. Асар меҳмонга жуда ёқиб тушди. У мулоқотчиларни ўз юртига таклиф қилиб, театр кассасига 4 минг сўм пул ўтказиб кетди. Финляндия, Бельгия, Италиядан келган театр арбоблари ва тарғиботчилари ҳам «Мулоқот» билан алоқа қилиш таклифини изҳор этдилар. Театр-студия бултур сентябрь ойида Миср театр фестивалида қатнашиши керак эди. Афсуски, Ироқ — Қувайт можароси туфайли бу ижодий сафар кейинга сурилиб қолди. Лекин олдинда Мадрид (Испания) халқаро театр фестивали (1991 йил март) ва «Италия баҳори» анжуманида қатнашишдек эзгу режалар турибди. Мулоқотчилар ана шу хорижий санъат анжуманларида миллий театримиз анъаналарини янада тўлақонли, янада завқли, энг муҳими, муносиб кўрсатишни мақсад қилишган.

Қаршида фаолият кўрсатаётган «Мулоқот» театр-студиясининг илк қадамлари шундай қизиқарли ва эътирофли экан, ундан келгусида кўп нарсалар кутса бўлади.

Ю. БЕРДИЕВ.

ХУШХАБАРЛАР

● ҲАМКОРЛИК

ОЛДИН ИҚТИСОД

Наманган тикувчилик ишлаб чиқариш жамоаси чиқарган туркум кўйлаклар Монреалга жўнатилди.

Чевар қизлар қўлидан чиққан бежирим кўйлаклар замонавий тикув машиналарида тайёрланган. Харидорбоп ва дид билан тайёрланган, янги кўринишдаги .бундай либосларни Ҳабибулла Абдуллаев бошлиқ цех тикувчилари яратишмоқда. Роза Мавлютова билан Насиба Арслоновалар бошлиқ бригадаларнинг Тўхтахон Қаҳҳорова, Людмила Зуева, Сожида Жабборова, Ойша Иномова, Ўғилхон Маъзумова каби зарбдорлари тайёрлаган 12 мингта кўйлак сифат жиҳатдан юқори баҳоланди. Наманган—Канада—Американинг «Наврўз» қўшма корхонасида ишлаб чиқарилган бу кўйлаклар жаҳон бозорида қандай баҳо олишига қараб, ўзаро шартнома алоқаларини янада мустаҳкамлаш кўзда тутилмоқда.

● ҚУЛАЙЛИК

ҲАВО ЙЎЛЛАРИ

Наманган—Хабаровск шаҳарлари оралиғида самолётлар қатнови йўлга қўйилди.

Бу йўналишда ҳафтасига бир марта «ТУ—154» самолётлари парвоз этмоқда. Йўловчилар Новосибирск ва Братск шаҳарларида қисқа муддатли тўхтаб, манзил сари учмоқдалар. Гап шундаки, ҳар иккала шаҳар ўртасидаги бу ҳаво йўли йигирманчи ҳисобланади. Тез кунларда Наманган—Қозон йўналишида ҳам самолётлар қатнови бошланади. Бундан ташқари Россия, Украина, Белоруссия ва Болтиқбўйи республикалари шаҳарлари бўйлаб самолётлар қатновига йўл очиш кўзда тутилган.

Т. СУЛАЙМОНОВ.

ЧЕКИСТЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

Яқин-яқинларгача оммавий ахборот воситалари вакиллари учун ҳам Давлат хавфсизлик қўмитаси остонасини ҳатлаб ўтиш осон кўчмасди. Бугун вазият бошқача: ДХКда ҳам ошкоралик бўй чўзмоқда. У ёки бу рўзнома, ойнома мухбирларини кузатиб улгурмаёқ, меҳнат жамоаларини учрашувга таклиф қиладиган бўлиб қолишди.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари тўртинчи сессияси иш бошлаши арафасида Олий Кенгашнинг Мудофаа, давлат хавфсизлиги ва ҳарбий хизматчиларнинг ижтимоий ҳимояси масалалари бўйича Комитет аъзоларидан бир гуруҳи Давлат хавфсизлиги қўмитасига ташриф буюрдилар. Халқ депутатлари ДХКнинг жамоатчилик билан алоқа маркази ҳузуридаги қатағонга учраганларнинг жиноий ишлари билан танишаётган, жумҳуриятимиз тарихи билан боғлиқ бу ерда сақланаётган ҳужжатларни ўрганаётган олимлар ва тадқиқотчилар билан суҳбатлашдилар.

Шундан сўнг халқ депутатлари чекистлар билан ҳам юзма-юз мулоқотда бўлишди. Мулоқотни жумҳурият Давлат хавфсизлиги қўмитаси раиси, генерал-майор А. С. Моргасов бошлаб берди. Сўнг Олий Кенгашнинг Мудофаа, давлат хавфсизлиги ва ҳарбий хизматчиларнинг ижтимоий ҳимояси масалалари бўйича комитет раиси В. Р. Ниёзматов чекистларга комитет фаолияти ҳақида сўзлаб берди. Юзма-юз мулоқот ҳар икки томон учун ҳам, шубҳасиз, фойдали бўлди. Бундай учрашувни тез-тез ўтказиб туришга келишиб олинди.

А. ҒУЛОМОВ.

СПОРТ

ШАШКА:

ЙЎЛЛАНМА ОЛИШДИ

● Республика пойтахтида 64 катакли шашка бўйича ўтказилган Тошкент биринчилигида 30 га яқин спортчи иштирок этди. Азиз Содиқов 11 имкониятдан 8 очко тўплаб, ғалаба қозонди. Алишер Аҳмедов билан Расул Суярқулов ғолибдан ярим ва бир очкога ортда қолиб, фахрли иккинчи ҳамда учинчи ўринларни эгаллашди. Улар қатори кучли олтиликдан жой олган Рафқат Абдуллаев билан Равшан Собировлар ҳам биринчи лига баҳсларида иштирок этиш ҳуқуқини қўлга киритишди. Улар 8 март куни Навоий шаҳрида бошланадиган мусобақада қатнашадилар.

БОКС:

УМИДЛИ ЁШЛАР

● Донецк шаҳрида байналмилалчи жангчи Арсенов хотира-соврини учун ўтказилган мусобақада жумҳуриятимиз спортчилари муваффақиятли куч синашдилар. Жумладан, тошкентлик Дониёр Ўролбоев, Асатилла Аҳмедов, Зиёд Усмонов, Нодир Зайнуллин, Ҳикматулла Холмуҳамедовлар олтин медалли бўлишди. Рауф Аҳмедов кумуш медалини қўлга киритди. Ёшлар мусобақасида тошкентлик боксчилар жамоаси биринчи ўринни қўлга киритдилар.

ЭЪЛОН ВА БИЛДИРУВЛАР

«Инфомэкс» қўшма корхонаси

хўжалик юритишнинг янгича усулларида ишлайдиган қуйидаги турдаги корхоналарни яратишда ёрдам бериш юзасидан

БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

— масъулияти чекланган шерикчилик ташкилотлари;
— ижара корхоналари;
— хорижий ташкилотлар билан қўшма ташкилотлар.

Сизнинг буюртмангизга мувофиқ тажрибали мутахассислар ҳужжатларнинг техникавий-иқтисодий асосланмаларини ва лойиҳаларини тайёрлаб беришади. Ташқи иқтисодий фаолият билан шуғулланиш истагида бўлганлар учун хориждан муносиб фирмани топиб беришади.

Барча хизматлар учун совет сўмларида ҳақ тўланади.

Маълумотлар олиш учун соат 20.00 дан бошлаб 53-42-36 телефони бўйича мурожаат қилинсин.

Манзилимиз: 700097, Тошкент шаҳри, Волгоград кўчаси, «Ц» мавзеси, «Инфомэкс» фирмаси.

МУАММОЛАРИНГИЗНИ БИЗГА ҚЎЙИБ БЕРИНГ!
«КАРТ» ДАВЛАТ КИЧИК КОРХОНАСИ
қуйидаги йўналишлар бўйича ўзининг малакали ёрдамини

ТАКЛИФ ЭТАДИ:

— корхоналар ва ташкилотларни ижарага ўтказиш;
— хўжалик бирликларини жамоа мулки сифатида сотиб олиш;
— кичик корхоналар, акционерлик жамиятлари ва масъулият доираси чекланган жамиятлар, хусусий фирмаларни ташкил этиш учун таъсис ҳужжатларини тузиш ва техникавий-иқтисодий асосланмаларни ишлаб чиқиш;
— хўжалик фаолиятининг таҳлили;
— корхона, ташкилотни ривожлантиришнинг янги имкониятлари ва йўналишларини тадқиқ этиш;
— корхона, ташкилотнинг хўжалик фаолиятига маркетинг тартиблари ва усулларини жорий қилиш;
— корхона, ташкилотнинг бошқарув организмини такомиллаштириш;
— хусусий компютерлар негизида ишлаб чиқаришни бошқаришни автоматлаштириш;
— экология ва табиатни муҳофаза қилиш тадбирларини ишлаб чиқиш масалалари бўйича маслаҳатлар бериш;
— муҳандислик тадқиқотлари ва лойиҳа ишларини ўтказиш;
— ташқи иқтисодий фаолият масалалари юзасидан маслаҳатлар бериш;
— СССРда ва хорижда хизмат ҳамкорлиги юзасидан шерикларни излаш.

«КАРТ» ДАВЛАТ КИЧИК КОРХОНАСИ мутахассислари (371) 44-56-05 телефони бўйича Сизнинг буюртмангиз келиб тушган кундан бошлаб 5 кун ичида ҳузурингизга етиб келишга тайёр.

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри — П, 4520-абонент қутиси.

СССР Давлат ҳисоб комитетининг
БУТУНИТТИФОҚ ҲИСОБ АХБОРОТИ СИСТЕМАСИ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ВА ЛОЙИҲА-ТЕХНОЛОГИЯ ИНСТИТУТИНИНГ
ЎЗБЕКИСТОН БЎЛИМИ

СИЗ—КИЧИК КОРХОНА, БИРЛАШМА, ТАШКИЛОТГА РАҲБАРСИЗ!

Молия-хўжалик фаолиятини ҳисобга олиш ва назорат қилишга қийналиб қолгансиз, тўғрими?

СССР Давлат ҳисоб комитетининг
БУТУНИТТИФОҚ ҲИСОБ АХБОРОТИ СИСТЕМАСИ ИЛМИЙ-ТЕХНИКА ВА ЛОЙИҲА-ТЕХНОЛОГИЯ ИНСТИТУТИНИНГ
ЎЗБЕКИСТОН БЎЛИМИ
СИЗГА ҚАНДАЙ ЙЎЛ БИЛАН ЁРДАМ БЕРИШНИ БИЛАДИ!

У хўжалик ҳисобидаги ва бюджет ташкилотлари, қишлоқ хўжалиги, қурилиш, илмий-тадқиқот институтлари, транспорт, ноишлаб чиқариш соҳаси ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларида ҳисобхона ходимларининг автоматлаштирилган ишчи ўринлари комплексини пишиқ, замонавий, тез ва арзон жорий этиш барча ҳисобхона ва ҳисобга олиш участкаларини;

— меҳнат ва иш ҳақини, моддий бойликларни, асосий маблағларни, тайёр маҳсулотларни, ишлаб чиқариш харажатларини, молия-ҳисоб-китоб муомалаларини ҳисоблаш ва йиғма ҳисобга олиш, шунингдек, иқтисодчи, раҳбар, сотиш, таъминот, омбор хўжалиги ва ҳоказо автоматлаштирилган ишчи ўринларини автоматлаштириш юзасидан ёрдам кўрсатади:

СИЗНИ ИШДАГИ ИҚТИСОД ВА ҚУЛАЙЛИКЛАР КУТАДИ!

Манзилимиз: 700077, Тошкент шаҳри, Луначарский узун кўчаси, 42-уй.

Телефонлар: 67-56-68, 67-29-60, 67-65-42, 67-66-80.

ОБ-ҲАВО...

Ўзбекистон об-ҳавони ўрганиш марказидан олинган маълумотларга қараганда, ҳафтанинг биринчи ярмида ҳавонинг қуруқ келиши, ёғингарчиликнинг бўлмаслиги кутилади. Шарқдан секундига 7—12 метрда эсган шамолнинг тезлиги жойларда 17—22 метргача етиши мумкин. Ҳарорат марказий вилоятларда кечалари 2—7, кундузлари 15—20 даражагача кўтарилади. Жанубда кечалари 4—9, кундузлари 18—23 даража иссиқ бўлади. Қорақалпоғистон АССР, Хоразм ҳамда Бухоро вилоятларининг шимолида кечалари 3 градус совуқ билан 2 градус иссиқ атрофида бўлади. Кундузлари эса ҳарорат 8—10 даражага етади. Ҳафтанинг иккинчи ярмида ҳавода булут кўпайиши, жойларда ёғингарчилик бўлиши мумкин. Кундузлари ҳарорат 6—10 даражага пасаяди. Ўртача ҳафталик ҳарорат меъёридан юқорироқ бўлади.

...САЛОМАТЛИК

Семашко номидаги саломатликни тиклаш ва тиббий даволаш илмгоҳидан олинган шарҳга кўра, об-ҳаводаги бундай ўзгаришлар ўпка ва нафас олиш йўллари хасталанган, камқон, юрак ишемик касалига чалинган беморларга ижобий таъсир кўрсатиши мумкин. Боиси, ҳароратнинг кўтарилиши билан бундай кишилар ўзларини бирмунча яхши ҳис этадилар. Юрак уриш мароми барқарорлашиб, қон босими пасайиши мумкин. Шунинг учун бундай кезларда очиқ ҳавода кўпроқ сайр этиш мақсадга мувофиқ. Ҳафтанинг иккинчи ярмидан бошлаб ҳароратнинг пасайиши беморларга салбий таъсир кўрсатади. Бинобарин, шифокор назоратида тетиклаштирувчи, оғриқ қолдирувчи ва тинчлантирувчи дори-дармонлардан фойдаланиш тавсия этилади.

• *Бетга айтганнинг заҳри йўқ*

ЙЎЛОВЧИ ТАЛАБИ

Оқдарё районида йўловчиларга транспорт хизмати кўрсатиш бугунги кун талабига жавоб бермайди. Бунга кўплаб сабабларни келтириш мумкин. Аввало, вилоят «Самарқандпасстранс» бирлашмаси мазкур район учун автобусларни жуда кам ажратган. Борлари ҳам жадвал бўйича қатнамайди.

Тўғри, район ҳудудидаги йўллардан Каттақўрғон, Хатирчи, Оқтош, Қўшработ ва Иштихонга қатновчи автобуслар ўтиб туради. Бироқ Самарқанд автовокзалидан мазкур автобусларга фақат Оқдарё район маркази — Лойиш шаҳрига борувчи йўловчиларнигина олишади. Хўжаликларга бормоқчи бўлган йўловчилар эса саноқли автобусни кутиб, кечгача сарсон бўлишади.

Айниқса, «Самарқанд — Бухоро» автомагистрали бўйлаб янги йўл ишга тушгандан буён йўловчиларнинг оворагарчилиги янада ортди. Бунинг сабаби — эринчоқ шофёрлар йўлнинг қисқасини кўзлаб бетон йўл орқали манзилга юрадиган бўлишди. Натижада кўплаб хўжаликлар аҳолиси эски йўлда анча вақтгача автобус кутиб қолишмоқда.

Яна бир гап. Вилоят марказидан районимизга қатнайдиган автобусларнинг кўпчилиги эски, капитал таъмирга муҳтож. Бироқ уни янгисига алмаштираман, деган марднинг ўзи топилмаяпти. Қайтанга шаҳарда ишлатилавериб, шалоғи чиқиб кетган автобусларни қишлоқликлар хизматига бериш давом этиб келяпти.

Шу ўринда бир мулоҳаза: пахта тозалаш заводлари ихтиёрида Япониядан келтирилган беш-олтиталаб микроавтобуслар бор. Баъзи жойларда бундай автобус ҳайдовчилари кира ишлаш йўлига ўтиб олишган. Хўш мазкур микроавтобусларни райондаги автобазалар ихтиёрига ўтказиб, қишлоқ меҳнаткашлари учун хизмат қилишга берса бўлмайдими? Менимча, бу масалани пахта тозалаш заводлари раҳбарлари билан келишиб ҳал қилса бўлади.

Йўловчиларга, айниқса қишлоқликларга транспорт хизматини тубдан яхшилашни ўйлаб кўрадиган вақт келди. Шундай экан, Самарқанд вилоят автотранспорт ишлаб чиқариш бирлашмаси раҳбарлари ўз фаолиятларини холис таҳлил қилиб, тегишли хулосалар чиқарсалар айни муддао бўлур эди.

Ж. МАЖИДОВ,
Самарқанд вилояти.

Ўзбекистон ССР «Билим» жамияти бошқаруви кўргазмали қўлланмалар тайёрлаш бўйича тажриба-синов устахонасининг директори Х. Рўзиматовга онаси

Қумри
РЎЗМАТОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Комплекс тоғ-геология экспедицияси жамоаси геология қидирув партия бошлиғи Х. О. Носировга онаси

Сидиқа
САИДОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон КП Вобкент район комитети ва район Совети Ўзбекистон ССР халқ артисти

Саттор
ЯРАШЕВнинг

вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон жумҳурият, Тошкент вилоят ҳамда шаҳар уруш ва меҳнат ветеранлари Кенгашлари Тошкент вилоят уруш ва меҳнат ветеранлари Кенгашининг раиси А. П. Алимовга укаси

Маҳмуд
АЛИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.
Рўзнома таҳрир ҳайъати: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, А. С. УСМОНОВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХУЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБУТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, партия турмуши — 33-34-69, 33-38-55, 32-53-97, 32-57-19, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; қишлоқ хўжалиги — 33-76-84, 33-07-20, 32-53-15, 32-53-70; совет қурилиши — 33-15-29, 32-57-20, 32-54-18; фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 33-12-56, 32-54-35, 32-55-16; ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17; ахлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-54-27; безатиш — 32-57-22.
ЎЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Бухорода — 3-96-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-09.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»
(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана

Нашр кўрсаткичи 64583.
Буюртма № 4871.

№ 35. ● Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида. А—2 форматида босилади. ● 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12